

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: علوم تربیتی

گرایش: تعلیم و تربیت ارزش‌ها

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)

آبان ۱۳۹۰

باسمه تعالی

مقدمه

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران به رهبری حضرت امام خمینی (ره)، از یک سو زمینه‌های توجه هر چه بیشتر به احکام و ارزش‌های نورانی اسلام فراهم گردید و از سوی دیگر پیام نویدبخش اسلام در سراسر جهان مخاطبین جدیدی پیدا کرد. از آن‌جا که اسلام به عنوان یک دین کامل و جهانی از نظام سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خاص برخوردار است، یکی از عرصه‌هایی که بی شک مطالب زیادی برای ارائه دارد، عرصه علوم انسانی است.

با کمال تأسف، در گذشته به دلیل عدم احساس نیاز و نبودن امکانات مناسب و وجود موانع گوناگون، کاری که در خور توجه باشد در ارتباط با استخراج و تبیین این نظام‌ها صورت نگرفته است، به طوری که هنوز ما دیدگاه‌های اسلام را به طور مدون و منظم در اختیار نداریم. بنابر همین محدودیت‌ها است که با وجود گذشت چندین سال از پیروزی انقلاب اسلامی، مسئولین کشور به لحاظ نظری هنوز احساس کمبود می‌کنند و دانشگاه‌های ما هم دستشان از معارف اسلامی مربوط به علوم انسانی در مقایسه با علوم انسانی عمدتاً برخاسته از غرب، خالی است که نتیجه آن چیزی جز حاکمیت افکار و اندیشه‌های غربی نمی‌تواند باشد.

شرایط پدید آمده به یمن انقلاب اسلامی ایران و نیاز شدیدی که در این ارتباط وجود دارد، مسؤولیت فرهیختگان مسلمان، به ویژه حوزه‌های علمیه را چندین برابر می‌کند و وجود افرادی را می‌طلبد که ضمن برخورداری از علوم حوزوی در سطوح عالی، نسبت به نظریه‌های موجود در زمینه علوم انسانی نیز آگاهی کامل داشته باشند تا بتوانند با استفاده از این دو ابزار وارد عرصه تحقیق شوند و با پژوهش‌های پیگیر و مستمر خود، مبانی و مسائل علوم انسانی را از دیدگاه اسلام استخراج و در اختیار حقیقت‌جویان جهان و خاصه مراکز آموزش عالی قرار دهند.

در راستای این هدف بزرگ، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) اقدام به تشکیل دوره‌های عمومی و تخصصی در زمینه علوم اسلامی و انسانی نموده است. طلاب علوم دینی در دوره عمومی، ضمن فراگیری علوم حوزوی تا پایان سطح به اندوخته‌هایی در زمینه‌های فقه، اصول، معارف، فلسفه و ... دست می‌یابند و با تقویت بنیه خود در زمینه اطلاعات اسلامی، آمادگی لازم را برای برخورد با مبانی بیگانه کسب می‌نمایند. سپس در یکی از رشته‌های دوازده‌گانه تخصصی و علوم انسانی به تحصیل مشغول و در یکی از این زمینه‌ها صاحب نظر می‌گردند.

در راستای اهداف مؤسسه، گروه علوم تربیتی نیز بر آن است تا با تربیت دانش‌پژوهان در زمینه‌های مختلف این رشته، بستر مناسبی را برای پژوهش‌های لازم فراهم آورد، چنانچه گروه مزبور تاکنون موفق به تربیت بیش از یکصد دانش‌آموخته و محقق در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در گرایش‌های "فلسفه تعلیم و تربیت"، "برنامه‌ریزی درسی و آموزشی"، "روانشناسی تربیتی" و "تربیت دینی" شده است.

گروه علوم تربیتی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) با اعتقاد به این مهم و به منظور تکمیل نیروهای علمی و پوشش دادن زمینه‌های مختلف مباحث تعلیم و تربیت، یکی از دوره‌های تحصیلی خود در مقطع

کارشناسی ارشد را به گرایش "تعلیم و تربیت (آموزش و پرورش) ارزش‌ها" اختصاص می‌دهد و بر آن است تا با راه‌اندازی این دوره زمینه‌های تعمیق اندیشه تربیتی اسلامی را فراهم آورد. یادآوری می‌شود این اولین بار است که تعلیم و تربیت ارزش‌ها به گنجایش یک گرایش ویژه توسط مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) برگزار می‌شود و مؤسسه از میان تمامی مراکز دانشگاهی و حوزوی در این مورد پیشگام بوده و این ابتکار و افتخار را نصیب خود کرده است.

مجموعه حاضر، برنامه درسی گرایش "تعلیم و تربیت ارزش‌ها" در مقطع کارشناسی ارشد است که شامل تبیین ضرورت و اهمیت این رشته و اهداف برگزاری این دوره می‌باشد، ضمن آنکه به تبیین طول دوره و شکل نظام آموزشی، شرایط پذیرش، تعداد واحدهای درسی، فهرست عناوین و سرفصل دروس آن پرداخته است.

تعریف

کارشناسی ارشد تعلیم و تربیت ارزش‌ها دوره‌ای تخصصی است که در طی آن فراگیران به صورت عمیق دروس مختلف در حوزه تعلیم و تربیت ارزش‌ها را با مطالعات و تحقیقات گسترده و عمیق و بویژه با نگاه تطبیقی فرا گرفته و در پایان دوره موفق به اخذ مدرک کارشناسی ارشد می‌گردند.

اهداف کلی:

تربیت افرادی با توانایی تحقیق و تدریس در زمینه مباحث نظری، تجربی و کاربردی تعلیم و تربیت بویژه در زمینه تعلیم و تربیت ارزش‌ها.

- تربیت افراد مستعد برای ورود به دوره دکتری

اهداف و سیاست‌های آموزشی:

دست یابی به هدف فوق از طریق تربیت افرادی حاصل می‌شود که ویژگی‌های زیر را به دست آورند:

- آشنایی با مباحث و مبانی نظری در زمینه‌های فلسفی، دینی و اخلاقی تعلیم و تربیت؛
- آشنایی با معارف و مبانی اعتقادی دین مبین اسلام؛
- آشنایی با دیدگاه‌های مهم صاحب نظران گذشته و حال در زمینه تعلیم و تربیت غربی و اسلامی؛
- آشنایی با منابع علمی مهم مربوط به مبانی فلسفی و دینی و اخلاقی تعلیم و تربیت؛
- توانایی مقایسه، نقد و ارزیابی دیدگاه‌های اسلامی و غیر اسلامی در زمینه‌های بالا؛
- توانایی آموزش و تدریس کارآمد در قلمرو فوق؛
- توانایی پژوهش در مسائل نظری و عملی مرتبط به قلمرو علمی فوق؛
- توانایی استخراج و پردازش نظریه‌های اسلامی در قلمرو آموزش و پرورش ارزش‌ها با تکیه بر منابع دینی (به ویژه قرآن و سنت)

حاصل این دوره، تربیت افرادی خواهد بود که ضمن تسلط بر دروس حوزوی و آشنایی کافی با آموزه‌ها و مبانی اعتقادی اسلام و نیز دیدگاه‌های مطرح در زمینه مباحث تعلیم و تربیت ارزش‌ها، می‌توانند علاوه بر تدریس مباحث نظری این رشته و تحقیق در این زمینه و ضمن بررسی، نقد و ارزیابی دیدگاه‌های مذکور، به استخراج،

تبیین و اثبات دیدگاه های اسلامی در ارتباط با تعلیم و تربیت پردازند و به این ترتیب پاسخگوی بخشی از نیازها، سؤالات و چالش های مبنائی در زمینه تعلیم و تربیت ارزش ها در دنیای امروز باشند.

راهکارهای تحقق اهداف

راهکارهای زیر در تسهیل و تسریع دست یابی به اهداف فوق مؤثر است. گروه علوم تربیتی در حد امکان و توانایی، زمینه را برای استفاده دانش پژوهان از این راهکارها فراهم می کند:

- آشنایی با روش شناسی اسلامی پژوهش در عرصه تعلیم و تربیت و توانمندی به کارگیری آن
- آشنایی با روش پژوهش تطبیقی و ناقدانه
- پشت سر گذاردن پیش نیازهای آموزشی و پژوهشی مورد نیاز
- پیدا کردن مهارت پژوهش تیمی و گروهی
- مطالعه روشمندا؛
- ارائه کنفرانس در کلاس؛
- شرکت در بحث های گروهی؛
- شرکت در کارگاه های عملی تدریس و تحقیق و نیز گذراندن دوره کاروزی تحقیق؛
- تهیه و تدوین مقالات پژوهشی؛
- چاپ و نشر مقالات مناسب علمی در نشریات علمی ترویجی یا علمی پژوهشی موسسه
- حضور و بهره برداری تخصصی از کنفرانس ها و همایش های مربوط به رشته؛
- سفرهای علمی و تخصصی.

طول دوره و شکل نظام آموزشی

با توجه به اینکه واحدهای این دوره ۵۸ واحد تدوین شده و ۲۶ واحد از ۳۲ واحد معمول سایر مراکز بیشتر است لذا مدت تحصیل در دوره کارشناسی ارشد تعلیم و تربیت ارزش ها حداقل ۲/۵ سال و حداکثر ۳/۵ سال تحصیلی خواهد بود که در دو سال (چهار ترم درسی) دانش پژوهان به گذراندن واحدهای درسی مربوطه خواهند پرداخت و پس از آن، به تهیه و تدوین پایان نامه کارشناسی ارشد و دفاع از آن اقدام خواهند کرد. آیین نامه ها و مقررات آموزشی مؤسسه، راهنمای جزئیات دیگر در این باره می باشد.

پذیرش

دانش پژوهان این دوره از بین طلابی گزینش می شوند که دوره کارشناسی (با اولویت رشته معارف اسلامی و علوم تربیتی) را در مؤسسه با موفقیت گذرانده اند. از این رو شرایط پذیرش در این دوره عبارتند از:

۱. ارائه مدرک کارشناسی مؤسسه با اولویت رشته علوم تربیتی
۲. قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه حضوری
۳. برخورداری از صلاحیت های اخلاقی، اعتقادی، توانایی های فکری و علائق متناسب با گرایش

۴. اشتغال به دروس حوزوی در طول تحصیل

اهمیت و ضرورت

یکی از امور مهم و پایه‌ای در مجموعه مباحث علوم تربیتی، به ویژه در نگرش اسلامی، مبحث «تعلیم و تربیت ارزش‌ها» است. این گرایش، در شکل عام آن از جمله پیش‌نیازهای زیربنایی بسیاری از گرایش‌های علوم تربیتی تلقی می‌شود و همچون سایر گرایش‌ها نیاز به رویکردی تخصصی دارد و اهمیت آن مقتضی تحصیلات، مطالعات و تحقیقات گسترده و عمیق در این زمینه بویژه با نگاه تطبیقی است.

عناوین دروس کارشناسی ارشد گرایش «تعلیم و تربیت ارزش‌ها»

ردیف	نوع درس	واحد
۱	دروس مشترک	۱۶
۲	دروس اختصاصی حوزوی	۱۴
۳	دروس تخصصی	۲۴
۴	پایان نامه	۴

الف. دروس مشترک

کد درس	نام درس	تعداد واحد
۱۰۱	کلام (۱)	۳
۱۰۲	کلام (۲)	۲
۱۰۳	معرفت شناسی	۲
۱۰۴	مباحث نفس (انسان شناسی فلسفی)	۲
۱۰۵	مبانی و روش‌های تحقیق در قرآن و حدیث (۱)	۲
۱۰۶	مبانی و روش‌های تحقیق در قرآن و حدیث (۲)	۲
۱۰۷	انسان شناسی تطبیقی	۳

ب. دروس اختصاصی حوزوی

تعداد واحد	نام درس	کد درس
۳	فلسفه ارزش‌ها	۲۰۱
۲	مبانی ارزش‌ها	۲۰۲
۳	سیر آراء اندیشمندان مسلمان در تربیت ارزش‌ها	۲۰۳
۲	تعلیم و تربیت ارزش‌ها در قرآن	۲۰۴
۲	تعلیم و تربیت ارزش‌ها در احادیث	۲۰۵
۲	فقه تربیتی (با تأکید بر تعلیم و تربیت ارزش‌ها)	۲۰۶

ج. دروس تخصصی

تعداد واحد	نام درس	کد درس
۳	روان‌شناسی ارزش‌ها	۳۰۱
۲	مطالعات تطبیقی "تربیت ارزش‌ها" در ادیان	۳۰۲
۲	بررسی تطبیقی تربیت ارزش‌ها در نظام‌های آموزشی کشورهای جهان	۳۰۳
۲	منابع و نهادهای ارزش‌گذار	۳۰۴
۲	انواع و ساحت‌های ارزش‌ها	۳۰۵
۳	رویکردها در تعلیم و تربیت ارزش‌ها	۳۰۶
۳	(سمینار) موضوعات ویژه در تعلیم و تربیت ارزش‌ها	۳۰۷
۳	(سمینار) چالش‌های معاصر در تعلیم و تربیت ارزش‌ها	۳۰۸
۲	آسیب‌شناسی تعلیم و تربیت ارزش‌ها	۳۰۹
۲	شیوه‌های درونی‌سازی ارزش‌ها	۳۱۰
۴	پایان‌نامه	۳۱۱

کلام (۱)

(۱۰۱)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف:

سرفصل: (۵۱ ساعت)

کلیات: کلام، فلسفه دین، الهیات دین، نیاز به دین، فلسفه ودین

۱- مباحثی در شناخت خدا

- آیا راه اثبات وجود خدا بسته است؟
- آیا مساله شر دلیلی علیه وجود خداوند است؟
- خدای جمیل یا خدای جلیل
- مواجهه با خداوند؛ تجربه دینی
- نفی وجود خدا از راه علم بودن اسم خدا و رد آن
- تعارض علم مطلق خدا و اختیار انسانی برهانی علیه وجود خدا و رد آن

۲- مسائلی در نبوت و شریعت

- ماهیت نبوت (تجربه فرافکنانه یا اصیل)

- وحی و تجربه دینی

- دین و شریعت

- قلمرو دین

- حجیت شریعت

- ثبات و عقل

- سنت و تجدد

- تعدد ادیان (دین برتر- حصرگرایی، شمول گرایی، کثرت گرایی)

کلام (۲)

(۱۰۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف:

سرفصل: (۳۴ ساعت)

- ۱ - مسائلی از امامت و رهبری
 - نص و انتخاب
 - مشروعیت، مقبولیت
 - حکومت دینی، حکومت دنیوی (سکولاریسم)
 - عصمت
 - حجیت و وثاقت امامان
 - جاودانگی امامت
- ۲ - مرگ و رستاخیز
 - نفس و روح
 - حقیقت مرگ
 - امکان بازگشت (معاد)
 - پس از مرگ
 - ترس از مرگ

معرفت شناسی

(۱۰۳)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشیاز: ندارد

هدف:

سرفصل: (۳۴ ساعت)

معرفت شناسی دین و معرفت دینی:

- تعریف دین و معرفت
- کدام یک معرفت درجه اول و کدامیک معرفت درجه دوم
- رویکردهای گوناگون در معرفت شناسی
- معرفت شناسی و علم شناسی فلسفی
- معرفت شناسی و روان شناسی فلسفی

ارزش معرفت دینی:

- ابزارهای معرفتی
- وحدت ابزارهای دینی و معرفت غیر دینی

ارزش معرفت بشری:

- تعریف حقیقت
- تقسیم قضایا
- معیارهای ارزیابی معرفتها

تغییر دین و تحول معرفت دینی:

- ارتباط معارف دینی با معارف بشری
- تحول معارف بشری

نظریه قبض و بسط معرفت دینی:

- تبیین نظریه قبض و بسط
- دلیلهای نظریه
- نقد و بررسی ادله
- لوازم باطل و ویرانگر نظریه

معرفت شناسی معارف دینی:

- انواع دین شناسی: ابزاری، فرهنگی، احساس و هرمنوتیک

- تعریف هرمنوتیک
- پیشینه تاریخی
- کلاسیک
- رمانتیک
- فلسفی
- نقد اجمالی

مباحث نفس (انسان شناسی فلسفی)

(۱۰۴)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانش پژوهان با احکام فلسفی نفس به خصوص نفس انسان

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

مقدمه

ضرورت معرفت نفس، فهرست مباحث علم النفس فلسفی، پیشینه این مباحث، نقش فلاسفه اسلامی در این مباحث

تعریف نفس:

تعریف ارسطو - تعریف اخوان الصفا - تعریف ابن سینا

اطلاقات نفس:

نفس و روح، نفس و قلب

وجود نفس:

برهان هواء طلق، اثبات نفس از راه مشاهده آثار حیاتی، استدلال دکارت، نقد ابن سینا از رد نظر هیوم

تجرد نفس:

اقوال در مساله، تفسیر جسمانیه الحدوث و روحانیه البقاء، استدلال از راه تجرد علم، استدلال از راه ثبات شخصیت با تغییر همه اعضاء بدن، استدلال از راه رویاهای صادقانه و برهان هواء طلق.

اقسام نفس:

نباتی، حیوانی، انسانی و تعریف هریک.

وحدت نفس:

نظر افلاطون در تعدد نفس در حیوان و انسان، نقد نظر افلاطون، ادله وحدت نفس

قوای نفس:

تعریف قوه، قوای نفس نباتی، قوای نفس حیوانی، قوای نفس انسانی، تعاریف مختلف عقل نظری و عقل عملی، ادله وجود قوا، رابطه نفس و قوا و النفس فی وحدتها کل القوی

حرکت نفس:

توضیح حرکت جوهری نفس، دلیل بر حرکت نفس، ادله نافیین حرکت نفس و نقد آن

رابطه نفس و بدن:

انواع علاقه، نظر افلاطون، نظر ارسطو، نظر صدرالمতألهمین آراء دیگر و جمع بندی

حدوث نفس:

آراء در مسئله، ادله عدم تقدم نفس بر بدن و بررسی آنها، ادله قدم نفس و بررسی آنها. آیات و روایات خلود نفس، ادله خلود، شبهات منکرین خلود و پاسخ آنها

تناسخ:

معانی تناسخ، ادله استحاله تناسخ و بررسی آنها، فرق تناسخ و معاد، فرق تناسخ و احیاء موتی و رجعت و...، سعادت و شقاوت نفس، آراء فلاسفه، مفاد آیات و روایات.

معاد:

معاد روحانی و معاد جسمانی

مبانی و روشهای تحقیق در قران و حدیث (۱)

(۱۰۵)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: مصطلح الحدیث، رجال الحدیث

هدف: درک مراد واقعی معصومان علیه السلام از الفاظ حدیث

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

۱- بررسی حدیث در ناحیه صدور

۲- بررسی حیث در ناحیه مدلول

الف- نقد درونی حدیث

با شناخت: علائم وضع، ادراج، ارزیابی با معیارهای صحت و سقم روایت (با عرضه بر کتاب و سنت قطعیه)

ب- شرح حدیث

با شناخت: نقل به معنا، تقطیع (با ارجاع با موارد تصریح)، محکم (نص و ظاهر) و متشابه (مأول و مجمل) ناسخ و منسوخ، عام و خاص، مطلق و مقید (با محض و بررسی در مدارک و منبع حدیث)

۳- بررسی حدیث در ناحیه الفاظ:

اعراب گذاری متن حدیث، بررسی واژگان و ریشه یابی کلمات، کاربرد اصطلاحی لغت در احادیث شناخت (غریب الحدیث) و (زبان الحدیث) (بطور عام و زبان خاص هر کدام از معصومان علیهم السلام در القای حدیث)

۴- آشنایی اجمالی با شروح و تفاسیر روایات:

مانند: ریاض السالکین، بحار الانوار، الوافی، ملاز الاخیار، مرآة العقول، لئالی الأخبار و... شرح ابن حجر بر صحیح بخاری (فتح الباری بشرح البخاری) عمده القاری شرح صحیح البخاری از عینی و شروح بر صحیح مسلم و...

منابع:

منبع فرعی	اعراب الحدیث انبوی ابن الانباری
منابع اصلی	مقدمه الاستبصار از شیخ الطائفه طوسی
منبع اصلی	تلخیص مقیاس الهدایه از علی اکبر غفاری
منبع فرعی	بخش هایی از امالی سیدمرتضی (ره)
منبع فرعی	بخش هایی از تدریب الراوی سیوطی
منبع فرعی	تأویل مختلف الحدیث ابن قتیبه
	منبع اصلی بخش هایی از اضواء علی السنه المحمدیه (ابوریّه)
	منبع فرعی بخش هایی از وصول الاخیار الی اصول الاخبار الشیخ حسین بن عبدالصمد

مبانی و روشهای تحقیق در قرآن و حدیث (۲)

(۱۰۶)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری و عملی

پیشیاز: ندارد

هدف: آشنایی با اصول و راهکارها و منابع ویژه پژوهشی در تفسیر و علوم قرآنی

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

۱ - کلیات مربوط به روشهای تحقیق

انتخاب موضوع

مراحل انجام تحقیق

جنبه های شکلی تحقیق

روشها و انواع تحقیق

بحث دقیق تری پیرامون روش تحقیق و تفسیر و علوم قرآنی

مخاطب شناسی تحقیق

۲ - بررسی موضوعات مورد بحث در زمینه علوم قرآن و حدیث و تشخیص مهمترین و ضروری ترین موضوعات

۳ - بررسی منابع اصلی مربوط به علوم قرآن و حدیث و منابع مطالعاتی و تحلیلی معاصران و نقد آنها

۴ - آشنایی با مراکز تحقیقاتی علوم قرآن و حدیث و روشهای کار این مراکز

۵ - آشنایی با متفکران قرآنی و حدیثی در ایران و جهان

۶ - آشنایی با کتابخانه ها و مراکز قرآنی و حدیثی در جهان

۷ - بررسی علوم و ابزارهای مورد نیاز در تحقیقات قرآنی و حدیثی

منابع:

علاوه بر منابع عمومی روش تحقیق و نگارش، منابع قرآنی، تفسیری و مقالات دائرةالمعارفی، جهت کیفیت آدرس دهی می باشد.

جهت آشنایی با مباحث معناشناسی واژه‌های قرآنی:

۱. - تاریخچه معناشناسی

۲. - تعریف معناشناسی و قلمرو آن

• نشانه‌شناسی و انواع آن، زبان‌شناسی و انواع آن، معانی لغوی و اصطلاحی واژه معنی و معنای اصطلاحی ((معناشناسی))، قلمرو معناشناسی

۳. - انواع معناشناسی

معناشناسی منطقی، معناشناسی فلسفی، معناشناسی زبانی

تحلیل صوری ساخت کلمه، تحقیق در ریشه و مبنای اصلی کلمه، وضع و رابطه لفظ و معنی،

کاربردشناسی و مفهوم‌شناسی، بررسی میدان معناشناختی، معناشناسی ساختاری یا تحلیل مولفه‌ای

۴. - معناشناسی واژگان کلیدی قرآن با تأکید بر میدان معناشناختی عام و خاص و کلمه کانونی

منبع اصلی: جزوه استاد- ((خدا و انسان در قرآن)) تألیف ((توشی هیکو ایزوتسو))

منابع فرعی: ((ساختار معناشناسی مفاهیم اخلاقی)) تألیف ((توشی هیکو ایزوتسو))

زبان‌شناسی و ادبیات ترجمه کوروش صفوی

زبان و زبان‌شناسی رابرت. ا. هال، ترجمه محمد رضا باطنی

درآمدی بر تحلیل فلسفی جان هاسپرس ترجمه سهراب علوی

معنی‌شناسی منصور اختیار

نگاهی تازه به معنی‌شناسی فرانک، پالمر، کوروش صفوی

انسان شناسی تطبیقی

(۱۰۷)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد:

پیشیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانش پژوهان با مباحث رایج در انسان شناسی و افزایش توان تجزیه و تحلیل مباحث انسان شناسی در نظر مکاتب مختلف

الف) انسان شناسی از دیدگاه مکاتب الهی (مسیحیت و یهودیت)

ب) انسان شناسی از دیدگاه مکتب اسلام
مباحث مبداء و معاد، آزادی، جاودانگی، کمال و...

ج) انسان شناسی از دیدگاه مکاتب غیر الهی
اومانیسم، پراگماتیسم، داروینیسم و...

د) بررسی و مقایسه دیدگاههای مختلف در انسان شناسی

تذکر: استاد ضمن پرهیز از مباحث دوره کارشناسی می تواند از طریق دانش پژوهی و سمینار موضوعات فوق را ارئه نماید.

فلسفه ارزش‌ها (Philosophy of Values)

شماره درس ۲۰۱

نوع واحد: نظری

تعداد واحد: ۳ واحد

پیشنیاز: ندارد

هدف: بررسی مبانی و مسائل فلسفی ارزش‌ها

سرفصل

۱. کلیت: تعریف مفاهیم (فلسفه، فلسفه مضاف، ارزش، فلسفه ارزش‌ها...)
۲. روند شکل‌گیری و رشد فلسفه ارزش در میان دیگر فلسفه‌های مضاف
 - جدایی فلسفه‌های مضاف از فلسفه محض، چالش‌های نوین علم و فلسفه در گستره فلسفه‌های مضاف
۳. مروری بر مبانی هستی‌شناختی، معرفت‌شناختی و انسان‌شناختی ارزش
۴. اطلاق و نسبیّت ارزش‌ها
۵. ثبات و تغییر ارزش‌ها
۶. مقایسه رویکرد اسلامی و غیر اسلامی در فلسفه ارزش
۷. چیستی‌شناسی یا مفهوم‌شناسی ارزش: معانی و کاربردها
 - معنای لغوی ارزش
 - معنای اصطلاحی ارزش
 - کاربردهای ارزش و ارزش‌گذاری
۸. تقسیمات ارزش‌ها
۹. هستی‌شناسی ارزش
۱۰. نوع‌شناسی ارزش‌ها
 - ارزش‌های اخلاقی.
 - ارزش‌های اقتصادی
 - ارزش‌های زیبایی‌شناختی و هنری
 - ارزش‌های دینی
 - ارزش‌های فرهنگی

۱۱. دسته‌بندی یا سطح‌بندی ارزش‌مندی ارزش‌ها

خاستگاه، منابع و مرجعیت ها در شکل گیری و رشد نظام های ارزشی

منابع:

- قرآن کریم.
- نهج البلاغه.
- لارنس سی. بکر (ویراستار)، تاریخ فلسفه اخلاق غرب، ترجمه گروهی از مترجمان، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی - ره - قم: ۱۳۷۸.
- دهخدا، لغت نامه دهخدا.
- سید اکبر حسینی، واقع گرایی اخلاقی در نیمه دوم قرن بیستم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی ره، قم: ۱۳۸۵.
- سید اکبر حسینی، «کاوشی در توصیه گرایی اخلاقی»، معرفت، ش. ۵۴، خرداد ۱۳۸۱.
- پانایوت بوچورف، «واقع گرایی اخلاقی»، سید اکبر حسینی، معرفت، ش. ۴۶، مهر ۱۳۸۰.
- سر جفری مک کورد، «تنوع و کثرت واقع گرایان اخلاقی»، سید اکبر حسینی، معرفت، ش. ۶۱، دی ۱۳۸۱.
- جمعی از نویسندگان، فلسفه اخلاق با تکیه بر مباحث تربیتی، دفتر نشر معارف، قم: ۱۳۸۵.
- محمد حسین زاده، مبانی معرفت دینی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی - ره - قم: ۱۳۸۰.
- هومر، ایلیاد.
- سولون، سولون.
- برتراند راسل، تاریخ فلسفه غرب، نجف دریابندری، نشر پرواز، تهران: ۱۳۶۵.
- افلاطون، تئوتئوس.
- سید جعفر شهیدی، تاریخ تحلیلی اسلام، مرکز نشر دانشگاهی، تهران: ۱۳۷۳، چ. ۱۶.
- ماجد فخری، سیر فلسفه در جهان اسلام، مرکز نشر دانشگاهی، تهران: ۱۳۷۲.
- الصدر، سید محمد باقر. (۱۹۷۹). المدرسة القرآنية. بیروت: دارالتعارف للمطبوعات.
- سمت (سازمان مطالعه و تدوین علوم انسانی دانشگاهی). (۱۹۹۵). درآمدی بر تعلیم و تربیت اسلامی: فلسفه تعلیم و تربیت. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. مصباح یزدی، محمد تقی. (۱۹۹۷).
- اخلاق در قرآن. تحقیق و نگارش: محمد حسین اسکندری. دو جلد. قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).

- Joseph Christopher, “Value”, in: Encyclopedic Dictionary of Philosophy, Anmol Publications PVT. LTD., New Delhi, India, २००६, vol. २.
- William K. Frankena, “Value and Valuation”, in: The Encyclopedia of Philosophy, ed. by: Paul Edwards, Macmillan and Free Press, New York and London: १९६७, v. ८.
- Peter A. Angeles, “Axiology”, in: The Harper Colins Dictionary Of Philosophy, २nd ed. १९९२.
- Barry smith and Alan Thomas, “Axiology”, in: Routledge Encyclopedia of Philosophy, ed. by: Edward Craig, Routledge, १९९८, New York.
- Alan Thomas, “Values”, in: Routledge Encyclopedia of Philosophy.. ed. by: John Hospers, Introductory Readings in Aesthetics, Macmillan Publication Co. New York: १९६९.
- Milton Singer, “The Concept of Culture”, in: International Encyclopedia Of Social Sciences, ed. by: David L. Sills, The Macmillan Company And The free Press, New York- London: १९७२.
- S. Reber and Emilly S. Reber, “Culture”, in: The Penguin Dictionary Of Psychology, third ed., Penguin Books, २००१.
- John L. Mackie, Ethics: Inventing Right and Wrong; Penguin Harmondsworth, १९७७.
- Halstead, J.M. (१९९६). “Values and Values Education in Schools.” In: J.M. Halstead, & M.J. Taylor, eds. Values in Education and Education in Values. London: The Falmer Press. ३-१६.
- Keen, S. (१९८९). “Preface.” In: S. Keen, & A. Valley-Fox, eds. Your Mythic Journey. Los Angeles: Jeremy P. Tarcher. ix-xix.
- Leadership. ०१(३), ६-११.
- Moran, G. (१९८९). Religious Education as Second Language. Birmingham, Alabama: Religious Education Press.
- Morris, R.W. (१९९६). Values in Sexuality Education: A Philosophical Study. Lanham, Maryland: University Press of America.
- Ozmon, H.A. & S.M. Craver. (१९९०). Philosophical Foundations of Education. Englewood Cliffs, N.J.: Merrill.
- Postman, N. (१९९०). The End of Education: Redefining the Value of School. New York: Alfred A. Knopf.
- Schaeffer, A. F. (१९६८). Escape from Reason. Illinois: Inter-Varsity Press, Downer Grove.
- Superka, P. D. & L. P. Johnson. & C. Ahrens. (१९७०). Values Education: Approaches and Materials. Boulder, Colorado: Social Science Education Consortium Inc.
- Tappan, M. & L. Brown. (१९९६). “Envisioning a Postmodern Pedagogy.” Journal of Moral Education. Vol. २०. १०१-१०.

مبانی ارزش‌ها (مبانی غیر فلسفی ارزش‌ها) Non-philosophical Foundations of Values

شماره درس: ۲۰۲

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: بررسی مبانی غیر فلسفی ارزش‌ها (مبانی انسان‌شناختی، جهان‌شناختی، روان‌شناختی، فرهنگی)

سرفصل

۱. کلیات: تعریف مفاهیم (مبانی، تفاوت مبانی فلسفی و غیر فلسفی و...)

۲. مبانی انسان‌شناختی

الف. چیستی و چرایی مبانی انسان‌شناختی ارزش‌شناسی و ارزش‌گذاری

- موقعیت و منزلت انسان در هستی
- برخورداری از روح الهی
- تسخیر جهان برای او
- کرامت انسان
- اختیار و آزادی
- درازا و پهنای زندگی و مراحل عمر او
 - دنیا
 - برزخ
 - آخرت
- ب. سرمایه‌ها، امکانات، توانایی‌ها، ظرفیت‌ها
 - کرامت ذاتی انسان
 - آفرینش ویژه (یا فطرت)
 - قابلیت تغییر پذیری بی‌نهایت
 - قلب
 - عقل
 - اختیار و اراده
 - تحت نظارت و دارای بار مسئولیت
 - شکل‌پذیری روح از کردارهای انسان

• قابلیت جانشینی خداوند در زمین

ج. ضعف‌ها و محدودیت‌ها

- مقید به حدود زمان و مکان بودن،
 - محصور بودن در میان طبیعت و قوانین آن،
 - زیر نفوذ مقدرات عام الهی بودن،
 - عمر کوتاه او در این دنیا (ومامتاع الحیاء الدنیا الا قلیلا)،
 - ناتوانی‌های جسمی او در مقایسه با بسیاری از جانداران دیگر،
 - آسیب‌پذیری او در برابر عوامل مادی همچون بیماری‌ها و حوادث طبیعی،
 - شناخت محدود و علم اندک او (وما اوتیتم من العلم الا قلیلا)،
 - تحریک‌پذیری عاطفی (اذا مسه الشر جزوعا) و توانایی محدود او در برابر کشش‌ها و جاذبه‌های درونی و بیرونی (خلق هلوعا)،
- د. تهدیدها و مخاطرات او

• تهدیدات درونی (نفس، هوای نفس، کشش‌های حیوانی)

• تهدیدات بیرونی (شیاطین انسانی و غیر انسانی)

۳. مبانی روان‌شناختی

- نظریه‌ها یا مکتب‌های سه‌گانه روان‌شناختی و ارزش‌ها (رویکرد تطبیقی رفتارگرایان، روان‌تحلیلان و انسان‌گرایان)
- تفکیک‌گرایی‌های جبری و اختیاری در روان‌شناسی ارزش‌ها
- منفعل یا فعال بودن فرد در ارزش‌شناسی و ارزش‌گذاری (مطالعه میزان دخالت فردیت فرد یا عوامل درونی و روان‌شناختی در ارزش: ارزش‌ها امور ذاتی است یا انتخابی)
- مکتب روان‌تحلیلی فروید و یونگ در تحلیل ارزش (شکل‌گیری فرامن)
- مکتب روان‌شناسی شناختی و ارزش
- ارزش و ارزش‌گذاری در مکتب روان‌شناسان انسان‌گرا
- ارزش و ارزش‌گذاری در روان‌شناسی دین

۴. مبانی جامعه‌شناختی

- نظریه‌های یا مکاتب جامعه‌شناسی و ارزش‌ها (رویکرد تطبیقی)
- تفکیک‌گرایی‌های جبری و اختیاری در جامعه‌شناسی (مقایسه کارکردگرایی، ساختارگرایی و یا ترکیب این دو با نظریه کنش متقابل نمادین، جامعه‌شناسی پدیدارشناختی و نظریه تبادل)
- مطالعه تقابل دیدگاه‌های پارسونز و هومانز

- منفعل یا فعال بودن فرد در ارزش‌شناسی و ارزش‌گذاری (مطالعه میزان دخالت فردیت فرد یا جامعه در ارزش: ارزش‌ها امور تحمیلی است یا انتخابی)
- مطالعه نقش پراگماتیسم در انفعال‌انگاری انسان

۵. فرهنگ و ارزش‌ها (مبانی فرهنگی)

- مفهوم‌شناسی فرهنگ و ارزش (تفکیک ارزش، آلهه، آرمان و اسطوره)
- مؤلفه‌های فرهنگ (تعامل فرهنگ و ارزش)
- ساخت و بنای ارزش‌ها یک مسئولیت خطیر اما فراموش شده
- -فرایند ارزش‌آفرینی و آرمان‌گزینی آدمیان ۵
- -تیپ‌شناسی فرایند ارزش‌آفرینی و ارزش‌گذاری
- آرمان‌گزینی و ارزش‌پردازی محیط‌گرایانه
- خاستگاه و ریشه‌های بافت‌گرایی در ساخت‌نظام ارزشی
- آرمان‌گزینی و ارزش‌پردازی آینده‌نگر
- مطلق‌انگاری در فرایند آرمان‌گزینی و ارزش‌گذاری
- ارزش‌پردازی و آرمان‌گزینی متعالی و فرامادی
- ارزش‌یابی و ارزش‌گذاری سیری اجتناب‌ناپذیر، آگاهانه یا ناآگاهانه
- پیوند میان نظام ارزش‌ها و جهان‌بینی اسلامی

منابع:

- الصدر، سید محمد باقر. (۱۹۷۹). *المدرسة القرآنية*. بیروت: دارالتعارف للمطبوعات.
- جمعی از مؤلفان، *مکتب‌های روان‌شناسی و نقد آن* (دو جلد)، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تهران: سمت، ۱۳۷۲.
- جمعی از مؤلفان، *روان‌شناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی*، تهران: سمت، ۱۳۸۲.
- ریتزر، جورج. *نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر*، مترجم: محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی، ۱۳۷۴.
- رفیعی، فرامرز. *وسایل ارتباط جمعی و تغییر ارزش‌های اجتماعی*، تهران: انتشارات کتاب سرا، ۱۳۷۸.
- رفیعی، فرامرز. *آناطومی جامعه*، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۷۸.
- روشه، گی. *کنش اجتماعی*، مترجم: هما زنجانی زاده، مشهد: انتشارات دانشگاه فردوسی، ۱۳۷۰.
- شیدز، ادوارد. *"ارزش‌ها و سنت‌ها"*، مترجم: حسین ایمانی، فصلنامه فرهنگ عمومی، شماره‌های ۱۸ و ۱۹ بهار و تابستان ۱۳۷۸.
- طباطبایی. محمدحسین، *انسان از آغاز تا انجام*، ترجمه صادق لاریجانی، تهران: انتشارات الزهراء، ۱۳۶۹، صص ۹-۳۵.

- عبداللطیف، محمد خلیفہ۔ بررسی روان شناختی تحول ارزش‌ها۔ مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۷۶.
- مجلسی۔ محمدباقر، بحار الانوار، ج ۶، ص ۲۴۹ (نقل از: ترجمه کتاب «انسان از آغاز تا انجام»، علامه سید محمد حسین طباطبائی، از صادق لاریجانی، بخش پاورقی ها: ص ۲۶۷)
- مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، ج ۲۲، انسان در قرآن،
- مصباح یزدی، محمدتقی: «معارف قرآن» (خداشناسی، کیهان شناسی، انسان شناسی)، انتشارات مؤسسه در راه حق، چ مکرر، قم، ۱۳۷۳ش، صص ۳۷-۴۷.
- سمت (سازمان مطالعه و تدوین علوم انسانی دانشگاهی). (۱۹۹۵). درآمدی بر تعلیم و تربیت اسلامی: فلسفه تعلیم و تربیت. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- مصباح یزدی، محمد تقی. (۱۹۹۷). اخلاق در قرآن. تحقیق و نگارش: محمد حسین اسکندری. دو جلد. قم: انتشارات مؤسسه ی آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- وولف، دیوید، ام، روان شناسی دین، ترجمه محمد دهقانی، تهران انتشارات رشد، ۱۳۸۶
- Halstead, J.M. (۱۹۹۶). "Values and Values Education in Schools." In: J.M. Halstead, & M.J. Taylor, eds. Values in Education and Education in Values. London: The Falmer Press. ۳-۱۴.
- Keen, S. (۱۹۸۹). "Preface." In: S. Keen, & A. Valley-Fox, eds. Your Mythic Journey. Los Angeles: Jeremy P. Tarcher. ix-xix.
- Lickona, T. (۱۹۹۳a) "The Return of Character Education." Educational Leadership. ۵۱(۳), ۶-۱۱.
- Moran, G. (۱۹۸۹). Religious Education as Second Language. Birmingham, Alabama: Religious Education Press.
- Morris, R.W. (۱۹۹۴). Values in Sexuality Education: A Philosophical Study. Lanham, Maryland: University Press of America.
- Ozmon, H.A. & S.M. Craver. (۱۹۹۵). Philosophical Foundations of Education. Englewood Cliffs, N.J.: Merrill.
- Postman, N. (۱۹۹۵). The End of Education: Redefining the Value of School. New York: Alfred A. Knopf.
- Schaeffer, A. F. (۱۹۶۸). Escape from Reason. Illinois: Inter-Varsity Press, Downer Grove.
- Superka, P. D. & L. P. Johnson. & C. Ahrens. (۱۹۷۵). Values Education: Approaches and Materials. Boulder, Colorado: Social Science Education Consortium Inc.
- Tappan, M. & L. Brown. (۱۹۹۶). "Envisioning a Postmodern Pedagogy." Journal of Moral Education. Vol. ۲۰. ۱۰۱-۱۰.

سیر آراء اندیشمندان مسلمان در تربیت ارزش‌ها

شماره درس: ۲۰۳

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبانی و دیدگاه‌های اندیشمندان بزرگ مسلمان در بحث تربیت ارزش‌ها

سرفصل

۱. کلیات

۲. وجه مراجعه و بهره‌برداری از دیدگاه اندیشمندان اسلامی در مباحث تربیت

۳. روش مراجعه به دیدگاه‌ها

۴. طبقه‌بندی اندیشمندان تربیتی بر اساس رویکرد، تقویم زمانی، مناطق، یا ...

۵. مسایل قابل استفاده از اندیشمندان تربیتی

۶. آشنایی با منابع

۷. بررسی تحلیلی مسائل زیر از دیدگاه اندیشمندان همچون: قابسی، جاحظ، مسکویه، شیخ اشراق، خواجه نصیرالدین طوسی، مولوی، غزالی،

سعدی، ابن خلدون، علامه مجلسی، نراقین، فیض کاشانی، امام خمینی، شهید مطهری

- ارزش‌شناسی
- تعریف و جایگاه ارزش
- ملاک ارزش‌گذاری
- انواع ارزش‌ها (فضائل و رذائل) و طبقه‌بندی آن
- کمال انسان
- لذت و الم
- سعادت
- انسان و ارزش
- سرشت انسان
- تربیت‌پذیری
- خلاق
- اهمیت اخلاق

- اخلاق ذاتی و اکتسابی
- تغییر پذیری اخلاق
- ملاک ارزش‌های اخلاقی
- انواع ارزش‌های اخلاقی
- تربیت اخلاقی
- درونی سازی ارزش‌ها
- سبک‌ها و روش‌های تربیتی مطلوب
- عوامل و موانع تربیت
- آسیب‌شناسی

منابع

- اعرافی، علیرضا، آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن، جلد ۱،
- بهشتی، محمد. آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن، ج ۲، ۵ و ۴. قم، تهران: پژوهشکده حوزه و دانشگاه، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۷۹.
- رفیعی، بهروز. آرای دانشمندان مسلمان در تعلیم و تربیت و مبانی آن جلد ۳. قم، تهران: پژوهشکده حوزه و دانشگاه، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، ۱۳۷۹.
- رهنمایی، سید احمد، درآمدی بر مبانی ارزش‌ها، قم: مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۵
- مصباح یزدی، محمد تقی، اخلاق در قرآن، ۲ و ۳۱ مشکات: مجموعه آثار آیت‌الله مصباح یزدی، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۴.
- نظریه حقوقی اسلام، ۱ و ۲ مشکات: مجموعه آثار آیت‌الله مصباح یزدی، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۶.
- نظریه سیاسی اسلام، ۱ و ۲ مشکات: مجموعه آثار آیت‌الله مصباح یزدی، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۶.

تعلیم و تربیت ارزش‌ها در قرآن

شماره درس: ۲۰۴

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیشیناز: ندارد

هدف: الف) آشنا سازی دانشجویان با نظام‌ها و طبقه‌بندی ارزش‌ها در قرآن کریم
ب) بررسی آیات مرتبط با تعلیم و تربیت ارزش‌ها
ج) تبیین راهبردها و راهکارهای قرآنی درونی‌سازی و نهادینه کردن ارزش‌ها

سرفصل:

۱. مروری بر موضوع درس

- چیستی مسأله
- ضرورت و اهمیت طرح درس
- هدف تدریس
- برآیند حاصل از بررسی مسأله

۲. قرآن کتاب ارزش‌ها

- ارزش‌شناسی قرآنی
- معیارهای ارزش‌گذاری از دیدگاه قرآن

۳. رابطه دانش با ارزش از نگاه قرآن

- ارزش‌ها برگرفته از دانش‌ها
- بایدها ناشی از هست‌ها

۴. طبقه‌بندی ارزش‌ها در قرآن

- قلمرو ارزش‌های قرآنی
- نظام‌های ارزشی در قرآن: الهی - غیر الهی
- مقایسه ارزش‌های قرآنی با ارزش‌ها از نگاه سایر کتب آسمانی
- بازشناسی ارزش‌ها از ضد ارزش‌ها در قرآن

۵. روشمندی بهره‌برداری از قرآن در تعلیم و تربیت ارزش‌ها

- روش قرآن به قرآن
- گزارش‌های قرآنی

۶. فلسفه ارزش‌ها در نظر قرآن

- مبانی ارزش‌ها در قرآن

- اصول ارزش‌ها در قرآن

۷. نظام ارزشی مورد پذیرش قرآن

- ساختار نظام ارزشی قرآن
- محتوای نظام ارزشی قرآن

۸. نقش قرآن در معرفی ارزش‌ها

- راهبردهای قرآنی در ترویج ارزش‌ها
- راهکارهای ترویج ارزش‌ها از نظر قرآن

۹. قرآن و درونی‌سازی ارزش‌ها

- اصول درونی‌سازی ارزش‌ها
- برنامه‌های درونی‌سازی ارزش‌ها

منابع

- مصباح یزدی، محمد تقی، اخلاق در قرآن، ۲، ۳ او مشکات: مجموعه آثار آیت‌الله مصباح یزدی، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۴.
- مصباح یزدی، محمد تقی، نظریه حقوقی اسلام، ۱ و ۲ مشکات: مجموعه آثار آیت‌الله مصباح یزدی، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۶.
- مصباح یزدی، محمد تقی، نظریه سیاسی اسلام، ۱ و ۲ مشکات: مجموعه آثار آیت‌الله مصباح یزدی، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۶.
- مصباح یزدی، محمد تقی، خداشناسی، جهان‌شناسی، انسان‌شناسی، مشکات: مجموعه آثار آیت‌الله مصباح یزدی، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۶.
- مصباح یزدی، محمد تقی، حقوق و سیاست در قرآن، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۷۷.
- مصباح یزدی، محمد تقی، قرآن در آئینه نهج البلاغه، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۷۹.
- مصباح یزدی، محمد تقی، قرآن‌شناسی، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۶.
- طباطبایی، سید محمد حسین، المیزان فی تفسیر القرآن، ۲۰-۱، بیروت: ۱۳
- رجبی، محمود، قرآن‌شناسی، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰.
- رهنمایی، سید احمد، درآمدی بر مبانی ارزش‌ها، مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸.
- رجایی، سید محمد کاظم، معجم موضوعی آیات اقتصادی قرآن، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۲.
- نوروزی، محمد جواد، نظام سیاسی اسلام، قم: انتشارات مؤسسه امام خمینی (ره)، ۱۳۸۱.
- عرفان، حسن، اعجاز در قرآن کریم.

تعلیم و تربیت ارزش‌ها در احادیث

شماره درس: ۲۰۵

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشناسازی دانشجویان با انواع، طبقه‌بندی‌ها، درجه‌بندی‌ها، برنامه‌ها و نظام تربیتی ارزش‌ها از دیدگاه معصومین علیهم السلام، از طریق بررسی احادیث و روایات مرتبط با ارزش‌ها، همچنین با بررسی راهبردها و راهکارهای نهادینه کردن و درونی سازی ارزش‌ها به منظور تربیت شخصیت‌های ملتزم به ارزش‌های مورد نظر معصومین علیهم السلام

سرفصل

۱. کلیات

- حدیث‌شناسی تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- مبانی، اصول و شیوه‌های حدیث‌شناسی
- دسته‌بندی احادیث بر اساس قلمرو ارزش‌ها
 - اخلاق و ادب
 - حقوق و سیاست
 - اقتصاد و معیشت
 - هنر و خلاقیت
- راهکارهای برداشت صحیح از احادیث
 - صرف و نحو احادیث
 - معانی - بیان احادیث
 - ترجمان احادیث
 - گفتمان سازی احادیث

۲. روایات معصومین علیهم السلام کانون ارزش‌ها

۳. ارزش‌شناسی روایی

۴. استناد معتبر ارزش‌ها به احادیث و روایات

۵. نگاه ارشادی و مولوی احادیث به ارزش‌ها

۶. جایگاه و اهمیت ارزش‌ها در احادیث و روایات

۷. جنبه الهی ارزش‌ها

۸. جنبه انسانی ارزش‌ها

• ساحت فردی

• ساحت اجتماعی

۹ جنبه دنیوی ارزش‌ها

• ارزش‌های مادی

• ارزش‌های معنوی

۱۰ جنبه اخروی ارزش‌ها

• ارزش‌های انگیزشی

• ارزش‌های رفتاری

۱۱ رابطه دانش با ارزش‌ها از دیدگاه احادیث و روایات

• دانش از جنس باورها

• ارزش از جنس باید‌ها و نبایدها

• رابطه باورهای دانش بنیاد با باید‌های ارزش بنیاد

• تناسب باید‌ها با باورها از نگاه احادیث و روایات

۱۲ طبقه‌بندی ارزش‌ها در احادیث و روایات: سلسله مراتب ارزش‌ها در احادیث و روایات

• ارزش‌های بنیادین در احادیث و روایات

• ارزش‌های روبنایی در احادیث و روایات

• ارزش‌های متعالی در احادیث و روایات

۱۳ ساختار و محتوای نظام ارزشی اسلام از نگاه احادیث و روایات

• پایه‌های اساسی تشکیل نظام ارزشی اسلام از نگاه احادیث و روایات

• اصول بنیادین تشکیل نظام ارزشی اسلام از نگاه احادیث و روایات

• راهکارهای اساسی تشکیل نظام ارزشی اسلام از نگاه احادیث و روایات

۱۴ بررسی اصول، معیارها و ویژگی‌های مورد نظر معصومین علیهم السلام در تعریف ارزش‌ها

• اصول و معیارهای این جهانی

• اصول و معیارهای آن جهانی

• اصول و معیارهای هر دو جهانی

۱۵ بازشناسی ارزش‌ها از ضد ارزش‌ها در پرتو احادیث و روایات

• ملاک‌های بازشناسی ارزش‌ها از ضد ارزش‌ها

• عوامل بازشناسی ارزش‌ها از ضد ارزش‌ها

۱۶ مقایسه ارزش‌های مورد نظر معصومین علیهم السلام با ارزش‌های مورد نظر مکاتب غیر اسلامی

• مقایسه از جنبه‌های نظری

• مقایسه از جنبه‌های کاربردی

۱۷. بررسی راهبردها و راهکارهای مورد توجه معصومین علیهم السلام در معرفی و ترویج ارزش‌ها

• راهبردها و راهکارهای امضایی

• راهبردها و راهکارهای تقریری

• راهبردها و راهکارهای رفتاری

۱۸. برنامه‌های ویژه به منظور درونی سازی ارزش‌ها از نگاه احادیث و روایات

• برنامه‌های مقطعی و موضعی

• برنامه‌های زمان بندی شده

▪ برنامه های روزانه

▪ برنامه‌های هفتگی

▪ برنامه‌های ماهانه

▪ برنامه‌های سالانه

۱۹. پی درآمد

منابع:

- ابوطالبی، مهدی؛ نریبیت دینی از دیدگاه امام علی علیه السلام، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ره، قم، ۱۳۸۸
- اکبری، محمود؛ ارزشهای اخلاقی در احادیث عددی معصومین، فتیان، ۱۳۸۸
- بهشتی، ابوالفضل؛ یکصد نشان از بی نشان‌ها، نسیم بهشت، ۱۳۸۸
- حر عاملی، محمد بن حسن؛ آداب معاشرت از دیدگاه معصومین علیهم السلام، ترجمه محمد علی فارابی و همکاران، آستان قدس رضوی. بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد، ۱۳۸۴.
- خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران؛ شرح اربعین حدیث، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، ۱۳۷۳
- زین‌الدین بن علی، شهید ثانی؛ الدر النضید: مختصر منیة المرید (درسنامه اخلاق برای طلاب)، دانش حوزه، قم، ۱۳۸۷
- شاملی، عباسعلی؛ چیستی و چگونگی آموزش و پرورش نبوی در قرآن کریم، روند درونی شدن و شکل گیری نظام ارزش‌ها، دفتر نشر معارف، قم، ۱۳۸۷

- فلسفی، محمد تقی؛ خلاصه کتاب جوان و بزرگسال، خلاصه کننده دکتر حسین سوزنچی، سازمان تبلیغات اسلامی. پژوهشکده باقرالعلوم (ع)، قم، ۱۳۸۶
- محمدی ری شهری، محمد؛ حکمت نامه جوان، همکار و مترجم غلامعلی، احمد و مهریزی، مهدی، دارالحدیث، قم، ۱۳۸۷
- محمدی ری شهری، محمد؛ حکمتنامه کودک؛ همکار و مترجم عباس پسندیده؛ دارالحدیث، قم، ۱۳۸۷
- مخبر دزفولی، عباس؛ قاموس الاخلاق و الحقوق، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲؛
- مصباح، مجتبی؛ بنیاد اخلاق، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم، ۱۳۸۴
- مطهری، مرتضی؛ تعلیم و تربیت در اسلام، صدرا، قم، ۱۳۶۷
- نراقی، مهدی بن ابی ذر؛ اخلاق (۵) تحریر جامع السعادات فی موجبات النجاء، دانش حوزه، قم، ۱۳۸۲.

فقه تربیتی با تاکید بر تعلیم و تربیت ارزش‌ها

شماره درس: ۲۰۶

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف: آشنایی با نقش و جایگاه فقه در مباحث تربیت ارزش‌ها و چگونگی بهره‌برداری از فقه در این قلمرو علمی

سرفصل

۱. کلیات

- آشنایی با فقه (موضوع، قلمرو، محتوا، روش)
- رابطه علم فقه با علوم انسانی
- تعامل فقه و تربیت (استفاده از فقه در علم تربیت)
- رابطه علم فقه با مباحث تربیت ارزش‌ها

۲. مبانی تربیت ارزش‌ها در فقه

- حدود آزادی و تربیت

۳. فقه و اصول تربیت ارزش

- الزام (فریضه) و اختیار
- اوامر و نواهی

۴. ارزش‌های مطلوب در نگاه فقهی

- انواع ارزش‌ها

۵. روابط مربی و متربی در نگاه فقهی

- وظایف والدین
- وظایف معلم
- جنسیت مربی (محرمیت)
- سن متربی
- وظایف متربی

۶. بررسی شیوه‌های تربیت در فقه

- بهره‌برداری از شیوه‌های رایج روز (موسیقی، هنر،)
- تنبیه و تشویق

۷. بررسی مباحثی همچون حدود، تعزیرات، دیات، کفاره،

منابع

- اعرافی، علیرضا، **فقه تربیتی**، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه،
- بناری، علی همت، **نگرشی بر تعامل فقه و تربیت**، قم: مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
- فائضی، علی، **جایگاه تنبیه در تعلیم و تربیت**، تهران: مؤسسه تحقیقاتی و انتشاراتی فیض کاشانی، ۱۳۷۳
- حسینی زاده، سید علی، **تنبیه از دیدگاه اسلام**، حوزه و دانشگاه (۱۴ و ۱۵)، ص ۲۳ - ۳۳

روان شناسی ارزش‌ها

شماره درس: ۳۰۱

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: روان شناسی عمومی، تعلیم و تربیت، ارزش شناسی

هدف: تجزیه و تحلیل ارزش‌ها از نگاه روان شناسی با استفاده از مبانی و اصول

سرفصل:

۱. مفهوم شناسی و کلیات: تعاریف و مبادی مسأله

- از پذیرش روانی ارزش‌ها تا روان‌شناسی ارزش‌ها
- تأثیرات متقابل روان و ارزش‌ها، تأثیر ارزش‌ها بر روان فرد و جامعه
- تجزیه و تحلیل روان‌شناختی ارزش‌ها
- هدف نتیجه بحث و بررسی

۲. پایه‌ها و زمینه‌های روان‌شناختی ارزش‌ها

- نقش فطرت، عقلانیت، استعداد، انگیزش، گرایش‌ها، خواهش‌ها، غرایز و عواطف در تبیین روان‌شناسانه ارزش‌ها
- هسته مرکزی روان انسان، هویت الهی-انسانی

۳. مکاتب و رویکردها در روان‌شناسی ارزش‌ها

- رفتارگرایی (behaviorism)
- روان‌تحلیلی (psychoanalysis)
- مکتب انسان‌مداری (humanism)
- دیدگاه اسلام

۴. برآیند روان‌شناسی ارزش‌ها

- تبیین آثار آشکار و ناآشکار روان‌شناختی ارزش‌ها
- پذیرش روانی ارزش‌ها
- بررسی روند درونی‌سازی ارزش‌ها
- بازتاب ارزش‌ها در روان شخصی
- بازتاب ارزش‌ها در روان جمعی
- روشمندی بهره برداری از روان‌شناسی ارزش‌ها

۵. اصول روان‌شناسی ارزش‌ها، معیارها، قواعد و ضوابط حاکم بر روان‌شناسی ارزش‌ها

- درون-شخص‌نمایی ارزش‌ها: از انفعال فردی تا گرایش فردی تا رفتار فردی
- درون-گروه‌نمایی ارزش‌ها: از وفاق گروهی تا گرایش گروهی تا رفتار گروهی
- تحلیل روانشناختی مطالبات گروهی
- از مطلوبیت جمعی تا گرایش جمعی
- از گرایش جمعی تا پذیرش جمعی
- رفتار جمعی بر اساس ارزش‌ها

۶. تحولات مربوط به رشد ارزش‌ها روان‌شناسی رشد ارزش‌ها

- آهنگ رشد ارزش‌ها به موازات رشد دانایی‌ها و توانایی‌ها
- رشد ارزش‌ها در ابعاد گوناگون به گوناگونی ابعاد رشد روانی جسمانی
- رشد بهنجار ارزش‌ها و ارزشگذاری‌های مناسب و ماندگار
- رشد نابهنجار ارزش‌ها و ارزشگذاری‌های نامناسب و ناپایدار
- تحول ارزش‌ها در سایه تحول شخصیت
- رویش و ریزش ارزش‌ها به رویش و ریزش ویژگی‌های متعالی
- زیور روان انسان به زیور ارزش‌ها و ارزشگذاری‌ها
- بهای انسانی به بهای ارزش‌ها و ارزشگذاری‌ها

۷. چالش‌های ارزشی پیش روی روان‌ارزش‌گذار

- تحویل و تحول ارزش‌ها
- روان در کشاکش ارزش‌های نامتقارن و احیانا متضاد
- گم‌گشتگی ارزش‌ها
- بدعت‌های ویرانگر
- هواهای پرستیده شده
- فتنه‌های برانگیخته شده

منابع:

- جمعی از مؤلفان، روانشناسی اجتماعی با نگرش به منابع اسلامی، تهران: سمت، ۱۳۸۲.
- جمعی از مؤلفان، روانشناسی رشد با نگرش به منابع اسلامی، تهران: سمت، ۱۳۷۴.
- جمعی از مؤلفان، مکتب‌های روان‌شناسی و نقد آن، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تهران: سمت، ۱۳۷۲.
- رهنمایی سید احمد، "آزادی در اسلام و غرب"، در اسلام و غرب، معاونت پژوهش مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۹.
- رهنمایی سید احمد، "آسیب‌شناسی فرهنگی"، ماهنامه معرفت، شماره‌های ۳۰ تا ۳۷، ۱۳۷۹

- رهنمایی سید احمد، "پایه‌های روان‌شناختی تربیت دینی"، همایش تربیت دینی در جامعه اسلامی معاصر، مقالات برگزیده، پائیز ۱۳۸۸.
- رهنمایی سید احمد، درآمدی بر مبانی ارزش‌ها، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۳.
- زارعان محمد جواد، "تربیت دینی، تربیت لیبرال"، معرفت، ۳۳، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۹.
- شاملی عباسعلی، "آموزش و پرورش نبوی: بستری از خودشکوفایی فردی به تثبیت عدالت اجتماعی: رویکردی قرآن-پژوهانه"، در سمینار پیامبر اعظم و نظام تعلیم و تربیت اسلامی، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۵.
- عبداللطیف محمد خلیفه، بررسی روان‌شناختی تحول ارزش‌ها، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی (ع)، ۱۳۷۶.
- فلسفی محمد تقی، گفتار فلسفی: اخلاق از نظر همزیستی و ارزش‌های انسانی، تهران: هیئت نشر معارف (بی تا).
- وولف دیوید ام.، روان‌شناسی دین، ترجمه محمد دهقانی، تهران: انتشارات رشد، ۱۳۸۶.
- Halstead, J. M. "Values and Values Education in Schools" In J. M. Halstead and M. J. Taylor (Eds.), **Values in Education and Education in Values**, London: The Falmer Press, ۱۹۹۶.
- James M. Olson, Clive Seligman, Mark P. Zanna, **The Psychology of Values**, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, ۱۹۹۶.

مطالعات تطبیقی "تربیت ارزش‌ها" در ادیان

شماره درس: ۳۰۲

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تعلیم و تربیت، ارزش‌شناسی، فلسفه ارزش‌ها، دین‌شناسی

هدف: آشنایی با برنامه‌ها و نظام تربیت ارزشی در ادیان مختلف جهان، مقایسه آن‌ها با نظام تربیت ارزشی در اسلام و دستیابی به نقاط قوت و ضعف آن‌ها.

سرفصل

۱. کلیات: تعاریف و مبادی مسأله

- رسالت دین در تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- بازشناسی ارزش‌ها در نگاه ادیان الهی و زمینی
- اهمیت رویکرد تطبیقی در تعلیم و تربیت ارزش‌ها و اصول آن

۲. بررسی مبانی ارزش‌ها از نگاه ادیان گوناگون

- مبانی وجودشناختی
- مبانی معرفت‌شناختی
- مبانی انسان‌شناختی

۳. بررسی اصول ارزش‌ها در نظر ادیان گوناگون

- اصول شکلی و ساختاری
- اصول محتوایی و معنایی
- اصول ابزاری و فنی

۴. بررسی طرح‌ها و برنامه‌های ادیان الهی در رابطه با تعلیم و تربیت ارزش‌ها

- نقش ادیان الهی و آسمانی در تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- نقش گرایش‌های به ظاهر دین‌گرایانه در تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- نقاط مشترک و متمایز ادیان در ارتباط با تعلیم و تربیت ارزش‌ها

۵. مبانی تعلیم و تربیت ارزش‌ها از دیدگاه اسلام

- هستی‌شناسی تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- راه‌شناسی تعلیم و تربیت ارزش‌ها

- راهنماشناسی تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- انسان‌شناسی تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- معرفت‌شناسی تعلیم و تربیت ارزش‌ها

۶. اصول تعلیم و تربیت ارزش‌ها از دیدگاه اسلام

- اصل توحید
- اصل ولایت
- اصل جماعت
- اصل فردیت

منابع:

- احمدی موسی، حقوق اهل کتاب و چگونگی روابط مسلمانان با آنان و دیگران، پایان‌نامه ارشد، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰.
- اصفهانی ابراهیم، پی‌جویی عوامل مؤثر در پدیده دین‌گریزی با نگرشی به سوره مبارکه هود، پایان‌نامه ارشد، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰.
- اوجاقی، ناصرالدین، فلسفه احکام در قرآن، پایان‌نامه ارشد، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰.
- بالادستیان، محمد امین، ویژگی‌ها و خاستگاه اساسی فرهنگ اسلامی، پایان‌نامه ارشد، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰.
- جمعی از مؤلفان، مجموعه مقالات همایش تربیت دینی در جامعه اسلامی معاصر، معاونت پژوهش قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۸.
- شاملی، عباسعلی، "آموزش و پرورش نبوی: بستری از خودشکوفایی فردی به تثبیت عدالت اجتماعی: رویکردی قرآن-پژوهانه"، در سمینار پیامبر اعظم و نظام تعلیم و تربیت اسلامی، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۵.
- مصباح یزدی، محمد تقی، "اخلاق در قرآن" او ۲ و ۳ در مشکات: مجموعه آثار حضرت آیت‌الله مصباح، ۷، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۴.
- مصباح یزدی، محمد تقی، "پند جاوید" او ۲ در مشکات: مجموعه آثار حضرت آیت‌الله مصباح، ۴، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۴.
- مهدی‌زاده، حسین؛ بررسی جایگاه عقل در تربیت از دیدگاه امام کاظم علیه‌السلام، پایان‌نامه ارشد، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۷۷.
- وولف دیوید ام.، روان‌شناسی دین، ترجمه محمد دهقانی، تهران: انتشارات رشد، ۱۳۸۶.

- Arnove Robert F. and Torres Carlos Alberto, Comparative education: the dialectic of the global and the local, USA. Rowman and Littlefield, 2007.
- Brary Mark, Comparative education: continuing traditions, new challenges, and new paradigms, Springer, 2003
- Mok Ka-Ho, Chan David K. K., Globalization and education: the Quest for Quality Education in Hong
- **Kong**, Hong Kong University, 2002.

بررسی تطبیقی تربیت ارزش‌ها در نظام‌های آموزشی کشورهای جهان

شماره درس: ۳۰۳

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع درس: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با برنامه‌ها و نظام تربیت ارزشی در نظام‌های آموزشی پرورشی کشورهای مختلف جهان و دستیابی به نقاط قوت و ضعف آن‌ها

سرفصل

۱. **مفهوم‌شناسی و کلیات:** تعاریف و جایگاه مسأله
 - تعریف مفهوم ارزش و تربیت ارزش‌ها
 - جایگاه تربیت ارزش‌ها در نظام تربیتی اسلام
 - جایگاه تربیت ارزش‌ها در نظام‌های آموزشی پرورشی کشورهای جهان
 - جایگاه تربیت ارزش‌ها در نظام آموزش و پرورش ایران
 - اهمیت رویکرد تطبیقی تربیت ارزش‌ها
۲. **بررسی برنامه‌ها و نظام تربیت ارزشی در نظام آموزشی پرورشی دو کشور اسلامی از بین گروه‌های زیر:**
 - کشورهای عربی خاور میانه (عربستان سعودی و اردن)
 - کشورهای شرق آسیا (اندونزی و مالزی)
 - کشورهای آفریقایی عرب (مصر و سودان)
 - کشورهای آفریقایی غیرعرب (سنگال و نیجریه)
۳. **بررسی برنامه‌ها و نظام تربیت ارزشی در نظام آموزشی پرورشی دو کشور غیر اسلامی از بین گروه‌های زیر:**
 - کشورهای آمریکای شمالی (آمریکا و کانادا)
 - کشورهای آمریکای جنوبی (آرژانتین و برزیل)
 - کشورهای اروپایی (انگلستان، آلمان)
 - کشورهای آسیایی (روسیه و هند)
 - کشورهای شرقی (ژاپن و تایلند)
۴. **بررسی برنامه‌ها و نظام تربیت ارزشی در نظام آموزش و پرورش ایران**
 - نقاط مشابهت و اختلاف با سایر نظام‌ها
 - نقاط قوت و ضعف

- آسیب ها و راه حل ها
- تهدید ها و فرصت ها
- راهکارهای رشد و ارتقاء

منابع:

- آموزش و پرورش تطبیقی / احمد آقازاده. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)،
- آموزش و پرورش تطبیقی / لوتان کوی؛ ترجمه محمد یمنی دوزی سرخابی. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۷۵.
- آموزش و پرورش تطبیقی: نظریات و تئورهای بنیادین / عباس معدن دار. - تهران: جنگل، ۱۳۸۵.
- آموزش و پرورش در انگلستان و ویلز: از سری مطالعات در زمینه آموزش و پرورش تطبیقی / تألیف احمد آقازاده. - [تهران]: توس، ۱۳۶۹.
- آموزش و پرورش در کشورهای پیشرفته صنعتی (آلمان و انگلیس) ... / نوشته احمد آقازاده. - تهران: روان، ۱۳۸۳.
- الفكر التربوی بین النظریة والتطبیق / عمر محمد التومی الشیبانی. - طرابلس: المنشأة العامة، ۱۳۹۴
- انقلاب و ارزش‌ها: پژوهشی درباره سیر تحول ارزش‌ها در پرتو انقلاب اسلامی در ایران / علی ذوعلم. - تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۹.
- بررسی تطبیقی تربیت دینی / مؤلف ابراهیم ناصر؛ مترجم علی حسین‌زاده. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰.
- بررسی روان‌شناختی تحول ارزش‌ها / عبداللطیف محمد خلیفه؛ ترجمه حسین سیدی. - مشهد: آستان قدس رضوی، شرکت به‌نشر، ۱۳۷۸.
- بن‌بست امروزی بشر / محمدتقی جعفری؛ گردآوری، تنظیم و تلخیص محمدرضا جوادی. - تهران: پیام آزادی،
- تعلیم و تربیت صهیونیستی در فلسطین اشغالی و دیاسپورا / تألیف عادل توفیق عطاری؛ ترجمه مجتبی بردبار؛ [ویرایش] عباس حری. - تهران: زیتون، ۱۳۶۸.
- جوسازی: آسیب‌شناسی ارزش‌ها و هنجارها در برابر غوغاسالاری / حسین‌علی زاهدی‌پور. - تهران: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۵.
- درآمدی بر مبانی ارزش‌ها / احمد رهنمایی. - قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۳.
- روش‌شناسی و تاریخ تحول دانش آموزش و پرورش تطبیقی و بین‌الملل / تألیف احمد آقازاده. - تهران: نسل نیکان،
- عوامل موثر در انحراف از ارزش‌ها / شمس‌لله مریجی. - قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۳.
- کنکاشی در تغییر ارزش‌ها پس از پیروزی انقلاب اسلامی / عبدالرضا حاجیلری؛ تدوین نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، پژوهشکده فرهنگ و معارف. - قم: نشر معارف، ۱۳۸۰.

- حضور نوین اسلام در اروپای غربی، توماس گرهم و جرج لیتمن، مترجم: محمد قالیباف خراسانی، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی بین‌المللی.
- اسلام و مسلمانان در انگلستان، ضمیمه وزیری، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۳.
- گزارش‌های سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در لندن.
- آموزش و پرورش و روح، بسوی یک برنامه درسی معنوی نوشته جان. پی. میلر ترجمه دکتر نادر قلی‌قورچیان
- اردشیرلاریجانی، فاضل علم و ارزش: پژوهشی در ارتباط بین علوم تجربی و ارزش‌های انسانی / فاضل اردشیرلاریجانی؛ به راهنمایی: احمد احمدی. ۲۶۸ صفحه، کتابنامه پایان‌نامه (دکترای) -- دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۴
- اسلام در بریتانیا، محمد. اس. رضا، مترجم: سیدمجید روئین تن، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی بین‌المللی.
- ارزش و ارزش‌شناسی / نویسنده: محمدرضا جمشیدی // شماره صفحه: ۳۸۹ / نام نشریه: فرهنگ / شماره: ۴ - ۵ تاریخ انتشار: بهار و پاییز ۱۳۶۸
- تحلیل و بررسی منشأ ارزش اخلاقی از دیدگاه علامه طباطبایی (ره)، شهید مطهری (ره) و استاد آیت‌الله مصباح یزدی (دام‌ظله). / احسان ترکاشوند. - به راهنمایی اکبر میرسپاه؛ استاد مشاور: مجتبی مصباح. - کارشناسی ارشد (دانشگاه مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) گروه فلسفه، رشته فلسفه)؛ ۱۳۸۶.
- مبانی نظری ارزش انسان از نظر علامه طباطبایی و کانت / محمد آصف محسنی (حکمت). - به راهنمایی یارعلی کرد فیروزجایی؛ استاد مشاور: محمد لگنهاوسن. - کارشناسی ارشد (دانشگاه مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) گروه فلسفه، رشته فلسفه)؛ ۱۳۸۷.
- مسأله‌ی وجود ذهنی و ارزش شناخت از دیدگاه ابن‌سینا، شیخ اشراق، ملاصدرا، علامه طباطبایی، شهید مطهری، استاد جوادی آملی و استاد مصباح یزدی / احمدرضا نیازی. - به راهنمایی حسن معلمی؛ استاد مشاور: علی عباسی. - کارشناسی ارشد (دانشگاه مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) گروه فلسفه، رشته فلسفه)؛ ۱۳۸۷.
- بررسی تاثیر شیوه آموزش ارزش‌های دینی مبتنی بر (دیدگاه تربیت منش و شخصیت - توماس لیکن) بر درونی سازی ارزش عفاف و پاکدامنی از طریق برنامه درسی در دانش‌آموزان پسر پایه سوم مقطع دبیرستان ناحیه ۴ شهر قم / مهدی رضایی. - به راهنمایی حسن ملکی؛ استاد مشاور: محمدجواد زارعان. - کارشناسی ارشد (دانشگاه مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) گروه علوم تربیتی، رشته علوم تربیتی)؛ ۱۳۸۷.

مقالات

- عنوان: سرچشمه ارزش از نظر ارسطو و کانت / نویسنده: کریستین کرسگارد / مترجم: محسن جوادی / شماره صفحه: ۹۵ / نام نشریه: ارغنون / شماره مسلسل: ۱۶ / تاریخ انتشار: تابستان ۱۳۷۹ / شماره صفحه: ۹۵
- عنوان: ارزش چیست و آیا ارزش دینی چیزی خارج از معنای مطلق ارزش است؟ / شماره صفحه: ۱۲ / نام نشریه: صباح / سال: اول
- شماره مسلسل: ۸۰۷ / تاریخ انتشار: بهار و تابستان ۱۳۸۲ / شماره صفحه: ۱۲

- عنوان: دیدگاه ارزش شناسی محمدحسین طباطبائی /نویسنده: محمد حسنی /شماره صفحه: ۱۰۵-۱۲۶ / نام نشریه: مقالات و بررسیها
- سال: سی و هفتم /شماره: ۲ /شماره مسلسل: ۷۵ /تاریخ انتشار: بهار و تابستان ۱۳۸۳ /شماره صفحه: ۱۰۵-۱۲۶
- عنوان: مسأله ارزش با رویکردی روانشناسانه /نویسنده: محمود صوفیانی /شماره صفحه: ۱۵۰ /نام نشریه: علامه / سال: دوم /شماره مسلسل: ۵ /تاریخ انتشار: بهار ۱۳۸۴ /شماره صفحه: ۱۵۰
- عنوان: ارزش و گزاره‌های ارزشی از دیدگاه محقق خراسانی /نویسنده: مهدی کریمی /شماره صفحه: ۱۶۵ /نام نشریه: معرفت فلسفی / سال: ۵ /شماره: ۴ /شماره مسلسل: ۲۰ /تاریخ انتشار: تابستان ۱۳۸۷ /شماره صفحه: ۱۶۵
- عنوان: ارزش بنیادین در نظام تربیتی قرآن /نویسنده: مصطفی احمدزاده /شماره صفحه: ۱۱۴ /نام نشریه: پژوهشهای قرآنی / سال: ۱۶ / شماره مسلسل: ۶۱ /تاریخ انتشار: بهار ۱۳۸۹ /شماره صفحه: ۱۱۴
- AUTHOR(S): Husen, Torsten, -۱۹۱۶ , Postlethwaite, T. Nevllie / **TITLE: The international encyclopedia of education** / EDITION: ۲nd ed / SUBJECT: ۱. Education -- Dictionaries
- Education -- Research- Dictionaries / PUB. YEAR: ۱۹۹۵
- AUTHOR(S): Grice, H. P.(H. Paul) /**TITLE: The conception of value** / SUBJECT: Values / Oxford; New York: Clarendon Press, Oxford University Press /PUB. YEAR: ۱۹۹۱

منابع و نهادهای ارزش‌گذار

شماره درس: ۳۰۴

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد.

هدف: نقش و ارتباط نهادهای اجتماعی (حکومت، رسانه‌ها، خانواده، اقتصاد، آموزش و پرورش) با تربیت ارزش.

سرفصل

۱. انواع خانواده و ارزش‌های آن

- خانواده مستبد
- خانواده متزلزل
- خانواده متعادل

۲. مراکز تحصیلی و تربیتی و ارزش‌های مدرسی

- مدارس دولتی
- مدارس غیر انتفاعی
- مدارس نمونه دولتی
- مراکز تربیت معلم

۳. مراکز فرهنگی و ترویج ارزش‌ها

- مساجد و تکایا
- صدا و سیما
- سینما و تئاتر

۴. گروه‌های مردم نهاد ارزش‌ها

- روحانیت
- اساتید دانشگاه
- هنر پیشه‌ها
- ورزشکاران

۵. گروه‌های مرجع و ارزش‌ها

- شورای شهر
- معتمدین محل
- شورای حل اختلاف
- احزاب

۶. اصطکاک ارزش‌ها و چالش‌های آن

- ارزش های سنتی و ارزش های مدرنیته
- ارزش های دینی و ارزش های اجتماعی
- ارزش های اجتماعی و ارزش های فردی

۷. راه های برون رفت از تعارض ارزش ها

- محوریت عقل
- محوریت وحی
- محوریت قانون اساسی

منابع:

- آرتو جان آربری؛ عقل و وحی از نظر متفکران اسلام، ترجمه حسن جوادی، ۱۳۷۲.
- ابوالحسن شیرازی، حبیب لله، تحولات تاریخی فرهنگی در آسیای مرکزی، جهاد دانشگاهی، تهران ۱۳۸۷.
- بهشتی، احمد. خانواده در قرآن. دفتر تبلیغات اسلامی قم. ۱۳۷۷.
- بهشتی، محمد، مبانی نظری قانون اساسی، نشر بقیه، ۱۳۷۷.
- جابری کوشکی، فرشاد، مبانی راهنمایی و مشاوره با تأکید بر معلم محوری، انصار، تهران ۱۳۸۱.
- درس لر؛ دیوید جامعه شناسی در بررسی تعامل انسان ها، ترجمه مهرداد هوشمند و ...، تهران، موسسه اطلاعات، ۱۳۸۸.
- ذوعلم، علی؛ انقلاب و ارزش ها، پژوهشی درباره سیر تحول ارزش ها در پرتو انقلاب اسلامی ایران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی ۱۳۷۹.
- رشید پور، مجید؛ آموزش خانواده: آشنایی با تعلیم و تربیت اسلامی با تأکید بر روشها، انجمن اولیاء و مربیان، تهران ۱۳۷۴.
- زاهدی پور، حسین علی؛ جوسازی: آسیب شناسی ارزش ها در برابر غوغاسالاری، مرکز پژوهش های صدا و سیما، ۱۳۸۱.
- سیف، سوسن. تئوری رشد خانواده. نشر دانشگاه الزهراء، تهران، ۱۳۶۸.
- شرفی، محمد رضا؛ بینش های تربیتی، انتشارات تربیت ۱۳۷۳.
- صافی احمد. خانواده متعادل. انجمن اولیاء و مربیان، تهران، ۱۳۷۴.
- عبد اللطیف محمد خلیفه، بررسی روانشناختی تحول ارزش ها، آستان قدس رضوی، مشهد ۱۳۷۸.
- عمید زنجانی، عباسعلی، مبانی فقهی کلیات قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۲.
- کسائی، نور لله؛ مدارس نظامیه و تأثیرات علمی و اجتماعی آن، امیر کبیر، تهران ۱۳۶۳.
- مصباح یزدی، محمد تقی. اخلاق در قرآن. مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره). ۱۳۷۶.

- مصباح یزدی، محمد تقی اصلاحات: ریشه ها و تیشه ها، موسسه آموزش و پژوهشی امام خمینی (ره) قم ۱۳۸۲
- مصباح یزدی، محمد تقی انقلاب اسلامی ایران و ریشه های آن، موسسه آموزش و پژوهشی امام خمینی (ره) قم ۱۳۸۴
- مطهری، مرتضی؛ روحانیت، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه، قم ۱۳۷۰
- مهدی زاده، حسین؛ بررسی جایگاه عقل در تربیت از دیدگاه امام کاظم علیه السلام، پایان نامه، ۱۳۷۷
- میرباقری، محمد مهدی؛ گفتارهایی پیرامون تحول در علوم انسانی، فجر ولایت، قم ۱۴۱۹
- میرسپاسی، علی؛ اخلاق در حوزه عمومی: تأملاتی در باب ارزش های و نهاد های دموکراتیک، نشر ثالث، ۱۳۸۸
- ویرجینیا ستیر، آدم سازی، رشد، تهران، ۱۳۷۰
- ویلیام گلاسی، مدارس بدون شکست، ترجمه حمزه ساده، رشد تهران ۱۳۷۳
- یوسفیان، حسن، و دیگران، عقل و وحی، قم: فرهنگ و اندیشه، ۱۳۸۳.

انواع و ساحت‌های ارزش‌ها

شماره درس ۳۰۵

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بررسی انواع ارزش‌ها و ساحت‌های مختلف تربیت ارزش‌ها

سرفصل:

۱. کلیات: هستی‌شناسی ارزش‌ها، ضرورت بررسی ساحت ارزش‌ها

۲. معیارها و ملاک‌های نوع‌شناسی و ساحت‌گذاری ارزش‌ها

- معیارهای دینی بر اساس توصیف و تبیین رابطه باورها و ارزش‌ها،
- معیارهای علمی (ارزش‌شناسی در علوم انسانی و اجتماعی)، توصیف و تبیین رابطه دانش و ارزش
- معیارهای عقلانی و عقلایی، (تفکیک معیارهای عقلی و عقلایی)
- معیارهای عرفی، (تفکیک عرف خاص و عام)
- معیارهای دولتی و حکومتی، حکومت‌ها و ارزش‌گذاری
- معیارهای فردی، (تحلیل روان‌شناختی از رابطه و تعامل شخصیت و ارزش)
- معیارهای اجتماعی و مربوط به عقل جمعی، (تحلیل جامعه‌شناختی از نقش گروه‌ها، نهادها و وفاق عمومی و جمعی در ارزش‌ها)
- معیارهای ملی و بین‌المللی (تفکیک عرف و جامعه ملی و بین‌المللی در ارزش)، ارزش‌های بومی و جهانی
- معیارهای عصری و نسلی در برابر معیارهای پایدار، ماندگار و فراعصری)

۳. قلمرو ارزش‌ها

- ارزش‌های اخلاقی
- ارزش‌های اقتصادی
- ارزش‌های زیبایی‌شناختی و هنری
- ارزش‌های دینی
- ارزش‌های فرهنگی
- ارزش‌های حقوقی،

- ارزش‌های سیاسی

۴. انواع ارزش‌ها

- ارزش‌های فردی و اجتماعی
- ارزش‌های الهی (آسمانی) و انسانی (زمینی)
- ارزش‌های درون دینی و برون دینی
- ارزش‌های ملی و بین‌المللی
- ارزش‌های حکومتی (دولتی) و مردمی
- ارزش‌های عرفی و عقلی
- ارزش‌های تعیینی و تعیینی
- ارزش‌های ثابت (پایا) و ارزش‌های متغیر

منابع:

- استیس، والتر ترنس **گزیده‌ای از مقالات استیس** (ده مقاله گزیده درباره علم، فلسفه، ارزش، اخلاق)، ترجمه: عبدالحسین آذرنگ. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۷۱.
- امید، مسعود. **درآمدی بر فلسفه اخلاق از دیدگاه متفکران مسلمان معاصر ایران**. دانشگاه تبریز، موسسه تحقیقاتی علوم اسلامی - انسانی ۱۳۸۱
- حسنی، محمد. **"دیدگاه ارزش شناسی محمدحسین طباطبایی"**. فصلنامه مقالات و بررسیها، ۱۳۸۳. سی‌وهفتم. ۲، صص ۱۰۵-۱۲۶.
- حائری یزدی، مهدی. **کاوشهای عقل عملی: فلسفه اخلاق**. وزارت فرهنگ و آموزش عالی. ، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی ، انجمن اسلامی حکمت و فلسفه ایران ۱۳۶۱
- شاملی، عباسعلی. (۱۳۸۷). "منابع و مرجعیت‌ها در فرایند ارزش گذاری‌ها: چالش‌ها و دشواری‌های شکل‌گیری نظام ارزشی آدمیان". در: **چیستی و چگونگی آموزش و پرورش نبوی در قرآن کریم**. قم: نشر معارف. صص ۱۱۳ تا ۱۵۰.
- مصباح یزدی، محمد تقی. **مجموعه آثار: اخلاق در قرآن (سه جلد)**، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (قدس سره)، ۱۳۸۴.
- مصباح یزدی، محمد تقی. **فلسفه اخلاق**. شریفی، احمدحسین، محقق. ۱۳۸۱.
- مصباح، مجتبی. **بنیاد اخلاق: روشی نو در آموزش فلسفه اخلاق**. موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (قدس سره)، ۱۳۸۵. Shameli, Abbas Ali. (۲۰۰۶). "Authorities in Making of Human

رویکردها در تعلیم و تربیت ارزش‌ها

شماره درس ۳۰۶

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بررسی دیدگاه‌ها و رویکردهای مهم غربی و اسلامی در تربیت ارزش‌ها

سرفصل:

۱. رویکردهای غربی:

- همانندی یا این‌همانی تربیت اخلاقی با تعلیم و تربیت ارزش‌ها در غرب
- شش رویکرد معروف تر تعلیم و تربیت ارزش‌ها در اندیشه غربی
 ۱. رویکرد لیبرال-دموکراتیک،
 ۲. رویکرد شاخص شخصیت،
 ۳. رویکرد تبیین فردی ارزش‌ها،
 ۴. رویکرد فرا‌نوگرایی،
 ۵. رویکرد رشد اخلاقی کولبرگ
 ۶. رویکرد دینی در تربیت اخلاقی

۲. رویکردهای اسلامی

- ردیابی پیشینه تعلیم و تربیت ارزش‌ها در اسلام و ادیان ابراهیمی
- سابقه حضور تربیت گرایانه انبیاء و کتاب‌های آسمانی
- فرایند سه مرحله‌ای تعلیم و تربیت ارزش‌ها در مکتب پیامبران
- آگاهی بخشی، پیرایش، رشد و پرورش انسان‌ها

۳. رویکردهای عالمان و متفکران مسلمان

- یحیی بن عدی (۲۸۰-۳۶۴)،
- ابن مسکویه (۳۲۵-۴۲۱)،
- محقق طوسی (۵۹۷-۶۷۲)،
- غزالی (۴۵۰-۵۰۵)،
- فیض کاشانی (۱۰۹۱-۱۰۰۶)،
- نراقیین (مهدی ۱۱۲۸-۱۲۰۹ و ملا احمد ۱۱۸۵-۱۲۴۵)

۴. رویکرد اخلاق عرفانی:

- شمس تبریزی ۵۸۲-۶۴۵
- مولانا جلال الدین محمد رومی ۶۰۴-۶۷۲
- راهکارها و راهبرد های تربیتی فرد- محور (متوجه فرد خاص و دارای شیوه متناسب با مرتبه تربیتی او)

۵. رویکرد های معاصر در تعلیم و تربیت ارزش ها

منابع

- آموزگار، محمد حسن. (۱۳۷۵). اخلاق و تربیت اسلامی. تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران.
- امینی، ابراهیم. (۱۳۷۲). اسلام و تعلیم و تربیت. جلد ۱. تهران: انتشارات انجمن اولیاء و مربیان جمهوری اسلامی ایران.
- الجرجانی، علی بن محمد. (۱۳۰۶). کتاب التعریفات. تهران: انتشارات ناصر خسرو.
- دروبنتسکی، الک. (۱۳۶۸). تاریخ علم اخلاق. فریدون شایان (مترجم). تهران: انتشارات پیشرو.
- زارغان، محمد جواد. (۱۳۷۹). "تربیت دینی، تربیت لیبرال". معرفت: مجله علمی - تخصصی در زمینه علوم انسانی. شماره ۳۳. قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- ژانه، پیر. (۱۳۷۳). اخلاق. بدر الدین کتابی (مترجم). اصفهان: اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان.
- شریعتمداری، علی. (۱۳۷۴). رسالت تربیتی و علمی مراکز آموزشی. تهران: سمت.
- شاملی، عباسعلی. (۱۳۸۶). تربیت اخلاقی: پیش فرض ها و چالش ها. قم: نشر معارف.
- طباطبایی، محمد حسین. (بی تا). المیزان فی تفسیر القرآن. جلد های ۵ و ۱۴، قم: مرکز کامپیوتری علوم اسلامی نرم افزار نورالانوار ۲.
- مصباح، محمد تقی. (۱۳۷۴). فلسفه اخلاق. تهران: انتشارات اطلاعات.
- مصباح، مجتبی. (۱۳۷۸). فلسفه اخلاق. قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- مطهری، مرتضی. (۱۳۶۸). فلسفه اخلاق. قم: انتشارات صدرا.
- فلسفی، محمد تقی. (بی تا). گفتار فلسفی: اخلاق از نظر همزیستی و ارزشهای انسانی. تهران: هیئت نشر معارف اسلامی.
- وارد، استفن. (۱۳۷۴). درآمدی تاریخی به اخلاق. حسن پویان (مترجم). تهران: نشر مرکز.

- Durkheim, E. (۱۹۷۳). Moral education: A study in the theory & application of the sociology of education. New York: The Free Press.

- Halstead, J. M. (۱۹۹۶). "Values and values education in schools." In: J.M. Halstead & M.J. Taylor (Eds.). Values in education & education in values. London: The Falmer Press. Pp. ۳-۱۴.
- Hersh, R., Miller, J., Fielding, G. (۱۹۸۰). "A valuing process and clarification model." In: Models of Moral Education. (ch. ۵). New York: Longman.
- Lickona, T. (۱۹۹۳). "The return of character education." Educational Leadership. Vol. ۵۱(۳). Pp. ۶-۱۱.
- Moran, G. (۱۹۸۹). "Is religious education moral?" In: Religious education as second language. Birmingham, Alabama: Religious Education Press.
- Morris, R. M. (۱۹۹۴). "Lawrence Kohlberg's theory of moral development." Values in Sexuality Education. (ch. ۳). Lanham, Maryland: The University Press of America. Pp. ۳۱-۵, ۳۹-۴۳.
- Reber, A. S. (۱۹۸۵). Dictionary of Psychology. Tehran: Roshd Pub.
- Tappan, B. M. & Brown, M. L. (۱۹۹۶). "Envisioning a postmodern moral pedagogy." Journal of moral Education. Vol. ۲۵(۱). Pp. ۱۰۱-۱۰۹.
- Warnock, M. (۱۹۹۶). "Moral Values". In: J. M. Halstead & M. J. Taylor (Eds). Values in education and education in values. Pp. ۴۵-۵۳.
- Wilson, K. E. (۱۹۷۳). "Editor's introduction." In: E. Durkheim. Moral education: A study in the theory & application of the sociology of education. New York: The Free Press. ix-xxviii.

سمینار (موضوعات ویژه در تعلیم و تربیت ارزشها)

شماره درس ۳۰۷

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: بررسی موضوعات ویژه در قرن حاضر (صلح، عدالت، توسعه، حقوق بشر، جهانی‌سازی، ...)

سرفصل:

۱. بررسی نقش موضوعات ویژه در تعلیم و تربیت ارزش‌ها
۲. آموزش و پرورش صلح (Peace Education)
 - صلح و عدالت
 - صلح در ادبیات محاوره روزمره (زبان صلح یا زبان جنگ در ادبیات محاوره و گفت‌وگو روزمره)
 - ادبیات صلح و جنگ در اینترنت و زبان ارتباطات مجازی
 - زبان صلح یا زبان نظامی‌گری در ادبیات سیاسی ملی و بین‌المللی
۳. آموزش و پرورش عدالت (Justice Education)
۴. آموزش و پرورش و دیگر گونی‌های اجتماعی
 - آموزش و پرورش و فرهنگ مهاجرت
 - آموزش و پرورش و حقوق اقلیت و اکثریت
 - آموزش و پرورش و حقوق شهروندی درجه ۱ و ۲
۵. آموزش و پرورش و نظم جهانی
۶. آموزش و پرورش و حقوق بشر
۷. آموزش و پرورش و فرهنگ همزیستی
۸. آموزش و پرورش و توسعه (Education & Development)
 - آموزش و پرورش و توسعه اقتصادی
 - آموزش و پرورش و توسعه سیاسی و اجتماعی
 - آموزش و پرورش و توسعه علمی
 - آموزش و پرورش و توسعه فرهنگی
 - آموزش و پرورش و توسعه انسانی

۹. آموزش و پرورش و زنان (Education & Women)

- آموزش و پرورش و عدالت یا برابری جنسیتی
- آموزش و پرورش و اشتغال زنان
- آموزش و پرورش و تحصیلات زنان
- آموزش و پرورش و حقوق مدنی، سیاسی و اجتماعی زنان

۱۰. آموزش و پرورش و جهانی سازی (Education & Globalization)

- آموزش و پرورش و نبرد یا گفتگوی فرهنگ ها و تمدن ها
- آموزش و پرورش و امکان تحقق دهکده جهانی
- آموزش و پرورش و تقسیمات جهانی (کشورهای منطقه شمال و جنوب کره زمین)
- واحدهای پولی جهانی، قاره ای و یا فرهنگی
- آموزش و پرورش و عدالت حقوقی در سازمان ملل (حق و تو در شورای امنیت)
- آموزش و پرورش و فرهنگی های عالی، متوسط و دانی
- آموزش و پرورش و زبان جهانی
- آموزش و پرورش و خرده فرهنگ ها و کلان فرهنگ ها
- آموزش و پرورش و امکان تشکیل یک حکومت جهانی

منابع

- شاملی، عباسعلی. (۱۳۸۵). "آموزش و پرورش نبوی: بستری از خود شکوفایی فردی به تثبیت عدالت اجتماعی: رویکردی قرآن پژوهانه". مقاله ارائه شده به سمینار پیامبر اعظم و نظام تعلیم و تربیت اسلامی. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- Shameli, Abbas Ali. (Dec. ۱۹۹۶). "A Recent Shi'i Explanation of Social Change & Social Justice as Indicated in the Qur'an". Ayat Allah M. B. Sadr & the Qur'anic Concept of Social Justice. A Paper as a Part of Ph.D. Comprehensive Exam. Submitted to Prof. Eric Ormsby. Department of Culture & Values in Education. McGill University.
- Ghosh, Ratna. (۱۹۹۸). McGill Course Pack on Education & Development. Qum: The Imam Institute for Education & Research, Dr. Shameli's Office.
- Ghosh, Ratna. (۱۹۹۸). McGill Course Pack on Women & Education. Qum: The Imam Institute for Education & Research, Dr. Shameli's Office.
- Smith, M. K. (۲۰۰۲) 'Globalization and the incorporation of education' In: the encyclopedia of informal education, www.infed.org/biblio/globalization.htm
- Education in Globalization by Paul C. Mocombe. Pub. Date: September ۲۰۰۷. Publisher: University Press of America. Format: Paperback, ۳۰۰pp.

سمینار (چالش‌های معاصر در تعلیم و تربیت ارزش‌ها)

شماره درس ۳۰۸

تعداد واحد ۳ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: غرب‌شناسی، مکاتب تعلیم و تربیت، ارزش‌شناسی

هدف: بازشناسی چالش‌های پیش‌روی تعلیم و تربیت ارزش‌ها در جهان معاصر: سکولاریسم و ارزش‌ها، آزادی و ارزش‌ها، لیبرالیسم و ارزش‌ها، دموکراسی و ارزش‌ها، عرفان‌های کاذب و ارزش‌ها، جبرگرایی اجتماعی - تاریخی و ارزش‌ها

سرفصل:

۱. مفهوم‌شناسی و کلیات تعاریف و مبادی مسأله

- مفهوم‌شناسی چالش‌ها
- طبقه‌بندی چالش‌ها
- ارزش‌های چالش‌برانگیز
- روش‌مندی بررسی چالش‌های پیش‌روی ارزش‌ها
- نتیجه بحث و بررسی

۲. بنیاد سکولاریسم

- مفهوم‌شناسی سکولاریسم
- سکولاریسم در قلمرو باورها: جهان‌بینی سکولار
- سکولاریسم در قلمرو ارزش‌ها: ایدئولوژی سکولار
- فرایند سکولاریزاسیون
- رویکردهای سکولاریزاسیون
- خاستگاه سکولاریسم
- بسترهای سکولاریسم
- تئوریزه شدن سکولاریسم
- پیامبران سکولاریسم

- چرخش سکولاریسم: سکولاریسم در مداری تحلیل‌برنده
- فرایند سکولاریزاسیون

۳. آزادی‌وارزش‌ها: آزادی چرا و چگونه؟

- مفهوم‌شناسی آزادی
 - مفهوم و ارزش آزادی در فرهنگ بشری
 - رهایی شاخص آزادی
 - مفهوم و ارزش آزادی در فرهنگ غرب
- مبانی آزادی در فرهنگ غرب
 - مبانی ایدئولوژیک آزادی
 - اومانیزم
 - لیبرالیسم
 - سکولاریسم
 - مبانی متدولوژیک آزادی
 - استحقاقی
 - تقلیدی
 - اشتهایی
 - مدگرایانه
- مفهوم و ارزش آزادی در فرهنگ و نگرش اسلام
 - فرضیه‌ها و پیش‌فرض‌ها
 - بررسی مفهوم آزادی انسان با رویکرد کلامی فلسفی
 - آزادی و قضا و قدر
 - آزادی و جبر و تفویض
 - اراده انسان
 - اختیار انسان
 - بررسی آزادی انسان با رویکرد حقوقی

- جبر و آزادی تکوینی
- تکلیف و آزادی تشریحی
- بررسی آزادی انسان با رویکرد روان‌شناختی
- گرایش فطری انسان به آزادی
- بیزاری فطری انسان از اسارت
- بررسی آزادی در قرآن و روایات
- ترسیمی از حدود آزادی
- آزادی و مسئولیت‌پذیری

۴. لیبرالیسم و ارزش‌ها

- مفهوم‌شناسی لیبرالیسم
- تفاوت لیبرالیسم با لیبرتینیسم
- نقش لیبرالیسم در تعریف و تبیین ارزش‌ها
- شاخص‌های تعلیم و تربیت ارزش‌ها از نگاه لیبرالیسم
- تربیت لیبرالیستی ارزش‌ها در مقایسه با تربیت دینی ارزش‌ها
- ناسازگاری لیبرالیسم با تعلیم و تربیت ارزش‌ها

۵. دموکراسی و ارزش‌ها

- مفهوم‌شناسی دموکراسی
- ارزش‌های دموکراتیک
- دموکراتیزه سازی ارزش‌ها
- ارزش‌های دموکراتیزه شده
- نقش دموکراسی در تعریف و تبیین ارزش‌ها
- دموکراسی چالش‌جدی تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- راه برون رفت از چالش دموکراسی

۶. جبرگرایی اجتماعی - تاریخی و ارزش‌ها

- مفهوم شناسی جبرگرایی اجتماعی تاریخی
- تاریخچه جبرگرایی تاریخی اجتماعی
- بنیانگذاران جبرگرایی تاریخی - اجتماعی
- ارزش‌ها از نگاه جبرگرایی تاریخی - اجتماعی
- چالش‌های ناشی از جبرگرایی تاریخی - اجتماعی
- راه برون رفت از چالش جبرگرایانه پیش روی ارزش‌ها

۷. عرفانهای کاذب و ارزشها

- تشخیص عرفان حقیقی از عرفان کاذب
- نقش عرفانهای کاذب در محدودش سازی ارزشها
- تأثیرپذیری نظام آموزشی - تربیتی از امواج ناشی از عرفانهای دروغین
- تدابیر لازم تربیتی برای رویارویی با عرفانهای دروغین

منابع

- آشوری داریوش، دانشنامه سیاسی (فرهنگ اصطلاحات و مکتبهای سیاسی)، تهران: انتشارات مروارید، ۱۳۷۹.
- حسینی یزدی حسین، آزادی از نگاه استاد شهید مرتضی مطهری، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۸۹.
- رحیمی مصطفی، یأس فلسفی (مجموعه مقالات ۱۳۳۹-۱۳۴۴)، تهران: انتشارات امیر کبیر، ۱۳۵۶.
- رشاد علی اکبر، دموکراسی قدسی، قم: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۷۹.
- رهنمایی سید احمد، "مبانی آزادی در اسلام و غرب"، در اسلام و غرب، معاونت پژوهش مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۸.
- زارعان محمد جواد، "تربیت دینی، تربیت لیبرال"، معرفت، ۳۳، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۹.
- شاملی عباسعلی، "آموزش و پرورش نبوی: بستری از خودشکوفایی فردی به تثبیت عدالت اجتماعی: رویکردی قرآن-پژوهانه"، در سمینار پیامبر اعظم و نظام تعلیم و تربیت اسلامی، تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۵.

- عبداللطیف محمد خلیفہ، بررسی روان‌شناختی تحول ارزش‌ها، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی (ع)، ۱۳۷۶.
- فلسفی محمد تقی، گفتار فلسفی: اخلاق از نظر همزیستی و ارزشهای انسانی، تهران: هیئت نشر معارف (بی تا).
- کرنستون موریس ویلیام، تحلیلی نوین از آزادی، مترجم امیر جلال الدین اعلم، تهران: امیر کبیر، ۱۳۷۰.
- میراحمدی منصور، آزادی در فلسفه سیاسی اسلام، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۱.
- وولف دیوید ام. ، روان‌شناسی دین، ترجمه محمد دهقانی، تهران: انتشارات رشد، ۱۳۸۶.
- Halstead, J. M. "Values and Values Education in Schools" In J. M. Halstead and M. J. Taylor (Eds.), Values in Education and Education in Values, London: The Falmer Press, ۱۹۹۶.
- James M. Olson, Clive Seligman, Mark P. Zanna, The Psychology of Values, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, ۱۹۹۶.
- Reiter Dan & Allan C. Stam, Democracies at War, Princeton University Press, ۲۰۰۲. In
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Liberal-democracy>

آسیب‌شناسی تعلیم و تربیت ارزش‌ها

شماره درس ۳۰۹

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: تعلیم و تربیت، ارزش‌شناسی

هدف: بررسی و تجزیه و تحلیل آسیب‌های حوزه تعلیم و تربیت ارزش‌ها، همچنین مطالعه طبقه‌بندی و عوامل آسیب‌های مزبور و راهکارهای مقابله با آنها

سرفصل:

۱. مفهوم شناسی و کلیات تعاریف و مبادی مسأله

- چالش‌های پیش روی تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- چیستی آسیب‌ها
- روش‌های شناسایی و طبقه‌بندی آسیب‌های حوزه تعلیم و تربیت ارزش‌ها
- دسته‌بندی عوامل آسیب‌رسان
- طبقه‌بندی راهکارهای مقابله با آسیب‌ها

۲- اصول حاکم بر آسیب‌شناسی تعلیم و تربیت ارزش‌ها

- اصل تمییز میان ارزش‌های مثبت و منفی
- اصل تفکیک ارزش‌های مثبت از ارزش‌های منفی
- اصل حرمت
- اصل حساسیت
- اصل اقدام و مساعدت

۳- گوناگونی آسیب‌های تعلیم و تربیت ارزش‌ها و شاخص‌های هر دسته

- آسیب‌های ساختاری
- آسیب‌های محتوایی
- آسیب‌های راهبردی
- آسیب‌های کاربردی

۴- آسیب‌شناسی آسیب‌های تعلیم و تربیت ارزش‌ها

- عوامل برانگیزاننده
- عوامل زمینه‌ساز
- عوامل سبب‌ساز
- تلفیقی از عوامل آسیب‌رسان

۵- راهبردها و راهکارهای مبارزه با آسیب‌های تعلیم و تربیت ارزش‌ها

- راهبردها و راهکارهای پیشگیرانه
- راهبردها و راهکارهای اعتقادی-مذهبی
- راهبردها و راهکارهای فرهنگی-اجتماعی
- راهبردها و راهکارهای سیاسی-مدنی
- راهبردها و راهکارهای شخصیتی-روان‌شناختی
- سایر تدابیر

منابع:

- پناهی علی احمد، آرامش در پرتو نیایش، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۴.
- حسین‌خانی هادی، هفت روش پیشگیری از انحرافات جنسی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۶.
- جمعی از مؤلفان، روانشناسی رشد با نگرش به منابع اسلامی، تهران: سمت، ۱۳۷۴.
- رهنمایی سید احمد، "آسیب شناسی فرهنگی"، ماهنامه معرفت، شماره‌های ۳۰ تا ۳۷، ۱۳۷۹.
- ساجدی ابوالفضل، دین‌گریزی چرا؟ دین‌گرایی چه‌سان؟، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۴.
- سربخشی محمد، اخلاق سکولار: مفاهیم، مبانی، ادله، نقدها، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸.
- شریفی، احمد حسین، خوب چیست؟ بد کدام است؟، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸.
- فنایی محمد، بحران معنویت: نقد عقلانیت و معنویت تجددگرا، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۴.
- مصباح یزدی محمد تقی، بهترین‌ها و بدترین‌ها از دیدگاه نهج البلاغه، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸.
- مصباح یزدی محمد تقی، زینهار از تکبر، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۸.

درونی سازی ارزش‌ها

شماره درس ۳۱۰

تعداد واحد ۲ واحد

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: روان‌شناسی عمومی، تعلیم و تربیت، ارزش‌شناسی

هدف: بیان راهکارهای اساسی درونی‌سازی ارزش‌ها در شرایط و اوضاع گوناگون و توصیف روند آن در جامعه اسلامی

سرفصل:

۱- مفهوم‌شناسی و کلیات: تعاریف و مبادی مسأله

- جایگاه و اهمیت درونی‌سازی ارزش‌ها
- اهداف مترتب بر درونی‌سازی ارزش‌ها

۲- بررسی راهکارهای درونی‌سازی ارزش‌ها

- راهکارهای مستقیم و غیر مستقیم
- راهکارهای آشکار و پنهان
- راهکارهای القایی و تلقینی
- گفتاری و رفتاری

۳- اصول شکل‌پذیری نگرش و گرایش ارزش‌مدار

- بینش‌افزایی
- فراگیری
- الگوبرداری
- نهادینه سازی

۴- رسالت رسانه‌ها در درونی‌سازی ارزش‌ها

- نقش صدا و سیما و وسایل ارتباطات شنیداری-دیداری
- نقش کتاب و نشریات
- نقش هنر
- نقش منبر
- نقش روابط عمومی

۵- رسالت نهادها و سازمان‌های مدنی، دولتی، مردم‌نهاد و آموزشی-تربیتی در درونی‌سازی ارزش‌ها

- نقش ساختارها و برنامه‌های درون سازمانی
- نقش مدیران ارشد، کارکنان، همالان، همسالان و همکاران

۶- رسالت خانواده در درونی‌سازی ارزش‌ها

- خانواده‌های گرم و پذیرا یا سرد و ناپذیرا
- خانواده‌های ملتزم و پایبند یا آزاد و رها
- خانواده‌های خلوت و آرام یا شلوغ و پرسر و صدا

۷- چالش‌های پیش‌روی درونی‌سازی ارزش‌ها

- تربیت ناشایست خانوادگی
- جو نامساعد آموزشی-تربیتی
- فضای مسموم اجتماعی
- وارونه‌سازی ارزش‌ها

۸- راه‌های برون‌رفت از چالش‌های پیش‌روی ارزش‌ها

- برنامه‌های ارشادی
- برنامه‌های توجیهی
- برنامه‌های هدایتی
- برنامه‌های کوتاه‌مدت
- برنامه‌های میان‌مدت
- برنامه‌های درازمدت

منابع

- جمعی از مؤلفان، مجموعه مقالات همایش تربیت دینی در جامعه اسلامی معاصر، معاونت پژوهش مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۸.
- جمعی از مؤلفان، گفتگو تربیت دینی، معاونت پژوهش مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۸.
- حسین زاده علی، مهارت‌های سازگاری، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۸.

- رزاقی هادی، انگیزش در اخلاق از دیدگاه قرآن کریم، پایان‌نامه ارشد، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۷۷.
- رهنمایی سید احمد، "پایه‌های روان‌شناختی تربیت دینی"، در مجموعه مقالات همایش تربیت دینی در جامعه اسلامی معاصر، معاونت پژوهش مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۸.
- شاملی عباسعلی، "آموزش و پرورش نبوی: بستری از خودشکوفایی فردی به تثبیت عدالت اجتماعی: رویکردی قرآن‌پژوهانه"، در سمینار پیامبر اعظم و نظام تعلیم و تربیت اسلامی، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۵.
- عبداللطیف محمد خلیفه، بررسی روان‌شناختی تحول ارزش‌ها، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی (ع)، ۱۳۷۶.
- فلسفی محمد تقی، گفتار فلسفی: اخلاق از نظر همزیستی و ارزشهای انسانی، تهران: هیئت نشر معارف (بی تا).
- مصباح یزدی محمد تقی، "اخلاق در قرآن" او ۲ و ۳ در مشکات: مجموعه آثار حضرت آیت الله مصباح، ۷، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۴.
- مصباح یزدی محمد تقی، "پند جاوید" او ۲ در مشکات: مجموعه آثار حضرت آیت الله مصباح، ۴، قم: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۸۴.
- مهدی‌زاده حسین، بررسی جایگاه عقل در تربیت از دیدگاه امام کاظم علیه‌السلام، پایان‌نامه ارشد، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۳۷۷.
- وولف دیوید ام. ، روان‌شناسی دین، ترجمه محمد دهقانی، تهران: انتشارات رشد، ۱۳۸۶.
- Halstead, J. M. "Values and Values Education in Schools" In J. M. Halstead and M. J. Taylor (Eds.), Values in Education and Education in Values, London: The Falmer Press, ۱۹۹۶.
- James M. Olson, Clive Seligman, Mark P. Zanna, **The Psychology of Values**, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, ۱۹۹۶.
- Joan E. Grusec and Jacqueline J. Goodnow, "Impact of Parental Discipline Methods on the Child's Internalization of Values: A Reconceptualization of Current Points of View" In **Developmental Psychology**, v. ۳۰, January ۱۹۹۴, p. ۴-۱۹.
- Isabel Martínez, José Fernando García Pérez, "Impact of Parenting Styles on Adolescents' Self-Esteem and Internalization of Values" In **Spain Spanish Journal of Psychology**, v. ۱۰, no ۲, ۲۰۰۷, p. ۳۳۸-۳۴۸.